

**СТРАТЕГИЈА
РАЗВОЈА ШУМАРСТВА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

**FORESTRY
DEVELOPMENT STRATEGY
OF THE REPUBLIC OF SERBIA**

PREFACE

The development of the Serbian State from its initial forms to date and its survival in the post-war often very hard times has been greatly supported by forests. This resulted in the risk to forest stability and its delayed development. The present state of forests shows that the debt has not been repaid yet. Simultaneously, forest sustainability, in addition to its economic significance, has become an essential condition of human survival. In this sense, the general objectives are the products of historical heritage, modern concepts of the forest significance, and human demands in this part of the world.

The unsatisfactory state of the total growing stock in the Republic, especially its privately owned part, is a sufficient motive for initiating the activities, which will simultaneously resolve the forest-related issues (extension of forest area, rational use by volume and quality in the function of forest enhancement). By infrastructural works (road construction, afforestation, rural tourism, etc.), the population in rural communities will be enabled to reach the civilisation achievements by their work.

The activities in forests will create a favourable climate for the change of the now passive attitude of both the users and the unorganised forest owners, and of the potential beneficiaries in the field of health, tourism, catering, sport and recreation. Namely, it can be claimed that forest is a unique natural resource in which the justified, persistently and carefully implemented activities are simultaneously the measures to conserve and enhance the state of forests and the measures to mitigate the economic and social issues.

At this moment forestry sector of Serbia has no adopted documents that address adequately the goals of the sector development. There is an incentive to develop a document at the State level, which will reflect the trends and methods of solving the numerous issues in Serbian forestry in harmony with the sector requirements, its significance for the sustainable development of the Republic of Serbia, and the intentions to join the European Union in near future.

To be able to pursue the sustainability task which is "an essential condition of human survival" on the overall forest area, the adoption of the National Forest Policy of the Republic of Serbia and the Document itself should be supported by all the relevant institutions, State organs and citizens. The concept and the formulation of the document are based on the experiences of other countries, and the assistance of UN FAO experts, on the aim of achieving a generally acceptable and sufficiently binding document.

Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management of Republic of Serbia - Department of Forests

ПРЕДГОВОР

Развоју српске државе од њених почетних облика до данас и преживљавању у послератним често врло тешким временима, непроцењиву помоћ је пружала шума што је имало за последицу угрожавање стабилности и успоравање развоја шуме. Садашње стање шума указује да дуг још увек није одужен и да су истовремено потребе човека за њеним вечитим постојањем поред економских попримиле значај услова битног за опстанак човека. Сагласно таквим констатацијама, општи циљеви су само производ историјског наслеђа, савремених схватања значаја шуме и животних потреба човека на овим просторима.

Незадовољство стањем укупног шумског фонда у Републици, а нарочито делом у својини грађана, довољан је разлог за покретање свих оних активности, које ће истовремено разрешавати проблеме шуме (повећање површине, рационално коришћење у обиму и квалитету који је у функцији унапређења шуме), а инфраструктурним радовима (изградња саобраћајница, пошумљавање, сеоски туризам и др.) становништву у руралним заједницама омогућити да својим радом себи приближе тековине цивилизације.

Активности у шуми ће стварати повољну климу за промене сада пасивног односа, како самих корисника и неорганизованих власника шума, тако и потенцијалних корисника из области здравства, туризма, угоститељства, спорта и рекреације. Наиме, може се устврдити да је шума јединствено природно добро у коме су осмишљене, трајно и пажљиво вођене активности истовремено мере одржавања и унапређивања стања шума и мере ублажавања економских и социјалних проблема.

Тренутно шумарски сектор Србије не располаже ни једним усвојеним документом који се у довољној мери бави развојним циљевима сектора. Сходно потребама сектора, његовог значаја за одрживи развој Републике Србије, и намерама наше државе да у догледном периоду приступи Европској Унији, покренута је иницијатива да се на државном нивоу развије документ који ће у највећој мери изразити тежње и начине за решавање нагомиланих проблема у шумарству Србије.

Да би се трајни задатак који у себи садржи терет „битног услова опстанка човека“ стално извршавао на укупном шумском простору усвајање документа Национална политика шумарства Републике Србије и сам Документ мора да ужива подршку свих релевантних институција, државних органа и грађана. У конципирању и изради документа коришћена су искуства других земаља као и помоћ експерата УН ФАО како би се дошло до опште прихватљивог и у довољно обавезујућег документа.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије - Управа за шуме

TABLE OF CONTENTS

I.	Introduction	8	4.3.1	Forests in protected nature areas	44
II.	The need for the new Forestry Development Strategy	14	4.3.2	Biodiversity conservation and enhancement in forest areas	46
2.1	Real concern	14	4.3.3	Protection, social and cultural forest functions	50
2.2	Policy and legislative changes	14	4.4	Forest status and protection	52
2.3	Historical context	18	4.4.1	Status and protection of state-owned forests	52
2.4	Current Strategy	20	4.4.2	Status and protection of private forests	54
2.5	National development initiatives	22	4.5	Status and protection of game	56
2.6	Significance of forestry	22	4.6	Wood industry and market	58
2.7	The diversity of stakeholders	22	4.7	Education and training	62
2.8	Purpose	24	4.8	Research	64
III.	Guiding principles of the forest sector	26	4.9	Information, public relations and public education	68
3.1	Sustainability of forest and forestry development	26	4.10	International and regional co-operation	70
3.2	Forest multi-functionality	26	V.	Support to the implementation of the Strategy	74
3.3	Rural development and forests	28	5.1	Sectoral planning	74
3.4	Public information on forestry	28	5.2	Investments in the sector	76
3.5	Stakeholder participation	28	5.2.1	Private sector	76
3.6	Increase of forest area and productivity	28	5.2.2	State sector	76
3.7	Forest management	30	5.2.3	Development partners	78
3.8	Attachment to international commitments and agreements	30	5.2.4	International financial assistance	78
3.9	Forest degradation and environmental impact assessment	30	5.3	Sectoral and cross-sectoral co-ordination	78
3.10	Conservation of forest health	32	5.4	Institutional reform	80
3.11	Research, education and training	32	5.4.1	Forest Directorate	82
IV.	The goals of Forestry Development Strategy	34	5.4.2	Enterprises for forest management.	82
4.1	Role of the State in the forest sector development	34	5.4.3	Local self-government	84
4.2	Role of the forest sector in economic and social development	38	5.4.4	Private sector	84
4.3	Role of the forest sector and forests in environmental protection and nature protection	42	5.4.5	Non-governmental organisations	84
			5.5	Forest legislation	86
			5.6	International and regional co-operation	88
			5.7	Follow-up and evaluation of the sector	88

САДРЖАЈ

I.	Уводни део	9	4.3..2.	Очување и унапређење биодиверзитета у шумским подручјима	47
II.	Потреба за новом стратегијом развоја шумарства	15	4.3.3.	Заштитне, социјалне и културне функције шума	51
2.1.	Реална забринутост	15	4.4.	Статус и брига о шумама	53
2.2.	Политичке и законодавне промене	15	4.4.1	Статус и брига о државним шумама	53
2.3.	Историјски контекст	19	4.4.2	Статус и брига о приватним шумама	55
2.4.	Постојећа стратегија	21	4.5.	Статус и брига о дивљачи	57
2.5.	Националне развојне иницијативе	23	4.6.	Дрвна индустрија и тржиште производа	59
2.6.	Значај шумарства	23	4.7.	Образовање и усавршавање	63
2.7.	Разноврсност интересних група	23	4.8.	Истраживање	65
2.8.	Сврха	25	4.9.	Информисање, односи са јавношћу и образовање јавности	69
III.	Основни принципи шумарског сектора	27	4.10.	Међународна и регионална сарадња	71
3.1.	Одрживост развоја шума и шумарства	27	V.	Подршка имплементацији Стратегије	75
3.2.	Мултифункционалност шума	27	5.1.	Секторско планирање	75
3.3.	Рурални развој и шуме	29	5.2.	Инвестирање у сектор	77
3.4.	Јавност информација о шумарству	29	5.2.1	Приватни сектор	77
3.5.	Учешће интересних група	29	5.2.2	Државни сектор	77
3.6.	Повећање површине и производности шума	29	5.2.3	Развојни партнери	79
3.7.	Газдовање шумама	31	5.2.4	Међународна финансијска помоћ	79
3.8.	Приврженост међународним обавезама и споразумима	31	5.3.	Секторска и међусекторска координација	79
3.9.	Деградација шума и процена утицаја на животну средину	31	5.4.	Реформа институција	81
3.10.	Очување здравственог стања шума	33	5.4.1	Управа за шуме	83
3.11.	Научно истраживање, образовање и обука	33	5.4.2.	Предузећа за газдовање шумама.	83
IV.	Циљеви стратегије развоја шумарства	35	5.4.3.	Локална власт	85
4.1.	Улога државе у развоју сектора шумарства	35	5.4.4.	Приватни сектор	85
4.2.	Улога шумарског сектора у економском и друштвеном развоју	39	5.4.5.	Невладине организације	85
4.3.	Улога шумарског сектора и шума у очувању и унапређењу животне средине и заштити природе	43	5.5.	Шумарско законодавство	87
4.3.1.	Шуме у заштићеним природним добрима	45	5.6.	Међународна и регионална сарадња	89
			5.7.	Праћење и оцењивање сектора	89

1

INTRODUCTION

Recognising the fact that forests and other wooded land in the Republic of Serbia occupy cca 2.5 million hectares, which is about 1/3 of the territory of the Republic;

- *recognising the universal necessity of sustainable forest management, i.e. forest management and utilisation by the methods and to the extent that ensure the conservation of biological diversity, the promotion of productivity, regeneration potential, viability and the potential of satisfying the ecological, economic and social functions in the present and future periods;*
- *aware of the unsatisfactory forest state characterised by a high percentage of poor-quality forests, inadequately tended artificially established forests, and an insufficient percentage of high-quality and valuable high natural forests;*
- *convinced that the priority is to improve the forest state by adequate regeneration, tending and protection of actual forests, and to enlarge the forest area by afforestation of bare lands and unproductive and low-productive lands for agriculture;*
- *acknowledging that forestry, as a branch of economy with a long tradition, developed structure, personnel and other potentials, and with scientific and professional knowledge, is a significant segment of sustainable development of rural areas and the Republic of Serbia in general;*
- *recognising the fact that forest ecosystems are the basis of healthy environment and the key factor of its conservation and enhancement, and considering the significance of the multiple forest functions which are not related to wood production as the main product;*
- *recognising the fact that Serbia is very rich in biological diversity, mainly contained in forest ecosystems;*
- *recognising also the universal nature of the wild fauna, as an inseparable and invaluable part of forest ecosystems;*

1

УВОДНИ ДЕО

Уважавајући чињеницу да се шуме и шумско земљиште у Републици Србији, простиру на око 2,5 милиона хектара, што чини око 1/3 територије Републике;

- уважавајући потребу целокупног друштва да се шумама одрживо газдује, односно да се њима управља и да се користе на такав начин и у таквом обиму да се одржава њихова биолошка разноврсност, унапређује производност, способност обнављања, виталност и њихов потенцијал да у садашњости и будућности испуњавају еколошке, економске и друштвене функције;
- увиђајући незадовољавајуће стање шума које карактерише високо учешће шума лошег квалитета, на неодговарајући начин негованих вештачки подигнутих шума и недовољно учешће високо квалитетних и вредних високих природних шума;
- сматрајући приоритетом унапређење стања шума кроз одговарајућу обнову, негу и заштиту постојећих и повећање површине под шумама пошумљавањем голети и за пољопривреду непродуктивних и нископродуктивних земљишта;
- признавајући да је шумарство, као привредна грана са дугом традицијом, развијеном структуром, кадровским и другим потенцијалима, стеченим научним и стручним сазнањима, значајан сегмент одрживог развоја руралних подручја и Републике Србије у целини;
- прихватајући чињеницу да шумски екосистеми представљају основ здраве животне средине и кључни фактор њеног очувања и унапређења и обзиром на значај општекорисних функција шума које нису везане за производњу дрвета као главног производа;
- уважавајући чињеницу да је простор Србије веома богат биолошким диверзитетом, углавном садржаним у шумским екосистемима;
- уважавајући универзалну природу дивље фауне, као неодвојивог и непроцењивог дела шумских екосистема;

- *conscious that the actual level of the production and technological process in forestry, due to technical, technological and organisational backwardness and insufficiently developed forest road network, makes forest management more difficult;*
- *conscious that, due to multiannual economic difficulties and international isolation, the current state of forestry education is characterised by over-numerous professional staff but insufficiently qualified to meet the growing challenges and modern achievements in forestry;*
- *acknowledging that, for the same reasons, the scope and quality of scientific research is at an unsatisfactory level and unable to meet the requirements;*
- *starting from the forest significance as the Constitutional category, and emphasising that the valid legislative and regulatory instruments do not ensure the adequate protection and enhancement of current forest resources;*
- *stressing especially the issues of management in private forests, which occupy cca one half of the total forest area and which are characterised by a poor condition and fragmented holdings and unsolved ownership relations, which makes forest management even more difficult, and the fact that the State is determined to participate in the stimulation of the private sector development, in the aim of achieving the goals of sustainable development;*
- *taking into account the fact that land use is always an open issue and that a significant land area is irrationally used, and also that land delimitation is an important prerequisite of enhancing the state of forests;*
- *aware that the enterprises for state forest management are in an unsatisfactory condition and that their restructuring process has only started;*
- *taking into account that wood-processing industry is still unable to participate adequately in the development of the forest sector;*
- *appreciating especially the significance of the implementation of all the taken international commitments, as well as the significance of international co-operation in the development of the forest sector;*

- увиђајући да постојећи ниво производно-технолошког процеса у шумарству, услед техничко-технолошке и организационе несавремености и недовољно развијене мреже шумских путева утиче на отежано газдовање шумама;
- схватајући да је постојеће стање образовања у шумарству, услед дугогодишњег економског посртања и међународне изолације, довело до стварања прекобројног и недовољно квалификованог стручног кадра способног да се носи са нараслим изазовима и савременим достигнућима у струци,
- признавајући да је из истих разлога обим и квалитет научно-истраживачког рада на незадовољавајућем нивоу и да не одговара потребама;
- полазећи од значаја шуме и као уставне категорије, а истичући да постојећи законодавно-регулаторни инструменти не обезбеђују на одговарајући начин заштиту и унапређење постојећих шумских ресурса;
- посебно истичући проблеме газдовања шумама у приватном власништву које се простиру на око половине укупне површине шума и које карактерише лоше стање и уситњеност поседа, нерешени својински односи, што отежава газдовање, као и чињеницу да је држава заинтересована да учествује у подстицању развоја приватног сектора, ради остварења циљева одрживог развоја;
- уважавајући став да је намена земљишта увек отворено питање и да се значајне површине земљишта нерационално користе, као и то да се неопходност разграничења земљишта сматра важним предусловом унапређења стања шума;
- схватајући да се јавна предузећа за газдовање шумама у државној својини налазе у незадовољавајућем стању и тек започетом процесу реструктурирања;
- узимајући у обзир да дрвно-прерађивачка индустрија још увек није способна да учествује на адекватан начин у развоју шумарског сектора;
- посебно схватајући значај имплементације свих преузетих међународних обавеза, као и значај међународне сарадње у развоју сектора шумарства;

- *acknowledging that only the reduced migration of the rural population, the improved unfavourable demographic structure and comprehensive improvement of life conditions in rural districts can ensure the sustainable development of Serbia;*
- *advocating the democratic principle which guarantees each citizen free access and enjoyment of forests, on the condition of not inflicting the damage;*
- *recognising and emphasising especially the fact that over the past period forest resources have provided a great contribution to the maintenance of social peace, even at the price of endangering their own survival, and convinced that stable and permanent financing of forest improvement and protection, as the resource of utmost importance, should be permanently supported and steadily developed to the benefit of the population at the local, national and global levels;*

All the above are the decisive reasons for the definition of the Forestry Development Strategy for the Republic of Serbia (hereinafter the Strategy).

- признајући да се само смањењем миграције сеоског становништва, побољшањем неповољне демографске структуре и свеобухватним унапређењем услова живота у руралним областима може обезбедити одрживи развој Србије;
- заступајући демократски принцип који сваком грађанину омогућава слободан боравак и уживање у шуми, уз услов да јој не наноси штету;
- уважавајући и посебно истичући чињеницу да су шумски ресурси у протеклом периоду пружали огроман допринос очувању социјалног мира по цену угрожавања сопственог опстанка, и сматрајући да је потребно да се стабилним и сталним финансирањем активности на унапређењу и заштити шума, као ресурсу од непроцењиве важности, обезбеди трајна подршка и омогући неометан развој за добробит становништва на локалном, националном и глобалном нивоу;

Све ово представља опредељујуће разлоге за дефинисање Стратегије развоја шумарства Републике Србије (у даљем тексту: Стратегија).



2

THE NEED FOR THE NEW FORESTRY DEVELOPMENT STRATEGY

2.1. Real concern

Total area of forests in Serbia is 2,360,400 ha, and the percentage of forest cover is 26.7%, which is somewhat lower than the average percentage of forest cover in Europe. The area of state-owned forests managed by the State Enterprises amounts to 1,375,553 ha, which is 51.4% of the area of forests and other wooded land in Serbia. The remaining forest area is managed by private owners, other social enterprises and National Parks. Broadleaves account for 90.7% of the growing stock (beech forests account for 27.6% of the total forest area, oak forests – 24.6%, other hard broadleaves 6.0%, poplar 1.9%, other soft broadleaves 0.6% and mixed broadleaf stands 30%) conifers – 6.0%, mixed forests of broadleaves and conifers – 3.3%. As the data on private forests are less available, only the state-owned forests will be presented in more detail. Forests of seed origin account for 39.6%, coppice 34.6%, forest plantations 14.7%, scrub 5.6% and brushwood 5.5%, meaning that coppice and degraded forests occupy 45.7% of the area. The average volume is 101.7 m³/ha, in forests of seed origin 153 m³/ha, in coppice forests 70 m³/ha. The general condition of forests is unsatisfactory, and the current condition of state forests is characterised by insufficient production volume, unfavourable age structure, unsatisfactory density of stocking and forest cover percentage, unfavourable stand condition - high percentage of stands with discontinuous canopy and weeded areas, unsatisfactory health condition.

The pressure on forests is increasing as the result of difficult economic conditions and higher demands for forest products and services. The restraints in the development of the forest sector in Serbia, from the practical, educational and research aspects, are the decade-long backwardness in the technical and technological development and the absence of communication with the international community due to UN sanctions, institutional weakness and the slowness adjustment to changes at the global level, as well as the current forest governance and management.

2.2. Policy and legislative changes

In the last years, the desire to access the EU as fast as possible has brought about the accelerated development of regulations in all segments of the society. A series of laws influences directly the development of forest sector.*

* Legal regulations that affect the forest sector: Constitution of the Republic of Serbia (1990), Forest Law (1991) Law on the Environmental Protection (2004), Law on the Strategic Assessment of the Environmental Impact (2004), Law on the Environmental Impact Assessment (2004), Law on Hunting (1993), Law on the Spatial Plan of the Republic of Serbia (1996); Law on Inheritance (1995); Law on Water (1991), Law on Agricultural Land (1992); Law on National Parks (1993); Law on the Assets Owned by the Republic of Serbia (1995); Law on Commercial Companies (2004); Law on Forest Reproduction Material (2005).

2

ПОТРЕБА ЗА НОВОМ СТРАТЕГИЈОМ РАЗВОЈА ШУМАРСТВА

2.1. Реална забринутост

Укупна површина шума у Србије износи 2.360.400 ha, а шумовитост 26,7%, што је нешто ниже од просечне шумовитости Европе. Површина државних шума, са којима газдују јавна предузећа износи 1.375.553 ha, што је 51,4% површине шума и шумског земљишта у Србији. Осталом шумском површином газдују приватни власници, друга друштвена предузећа и национални паркови. У укупном шумском фонду лишћари учествују са 90,7%, (шуме букве су заступљене са 27,6% укупне површине шума, храстове шуме са 24,6%, остали тврди лишћари 6,0%, тополе 1,9%, остали меки лишћари 0,6% и мешовите састојине лишћара 30%) четинари са 6,0%, а мешовите шуме лишћара и четинара 3,3%. Обзиром да је стање шума у приватном власништву мање познато, детаљније је приказано стање државних шума. Шуме семеног порекла учествују са 39,6%, изданачке 34,6%, шумске културе са 14,7%, шикаре 5,6% и шибљаци 5,5%, што значи да изданачке и деградиране шуме заузимају површину од 45,7%. Просечна запремина је 101,7 m³/ha, у шумама семеног порекла 153 m³/ha, у изданачким 70 m³/ha. Опште стање шума је незадовољавајуће, а садашње стање државних шума карактерише: недовољан производни фонд, неповољна је старосна структура, незадовољавајућа је обраслост и шумовитост, неповољно састојинско стање - велико учешће састојина прекинутог склопа и закоровљених површина, незадовољавајуће здравствено стање.

Повећани притисак на шуме резултат је тешких економских услова и повећаних потреба за производима и услугама од шуме. Деценијско заостајање у техничко-технолошком развоју и непостојање комуникације са међународном заједницом услед санкција Уједињених Нација, институционалне слабости и спорости у прилагођавању променама на глобалном нивоу, и сада присутно управљање и газдовање шумама у практичном, образовном и истраживачком смислу представљају ограничење у развоју шумарског сектора у Србији.

2.2. Политичке и законодавне промене

Последњих година жеља за што бржим приступањем ЕУ довела је до убрзаног развоја прописа у свим сегментима друштва. Низ закона директно утиче на развој сектора шумарства.*

* Законска регулатива које утиче на сектор шумарства; Устав Републике Србије (1990); Закон о шумама (1991); Закон о заштити животне средине (2004); Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину (2004); Закон о процени утицаја на животну средину (2004); Закон о ловству (1993); Закон о просторном плану Републике Србије (1996); Закон о наслеђивању (1995); Закон о водама (1991); Закон о пољопривредном земљишту (1992); Закон о националним парковима (1993); Закон о средствима у својини Републике Србије (1995); Закон о привредним друштвима (2004); Закон о репродуктивном материјалу шумског дрвећа (2004).

Also, our country is the signatory to many international commitments dealing with environmental protection, which influence directly or indirectly the development of the forest sector.

The most significant international commitments affecting the forest sector are the following:

- Agenda 21 (1992)
- UN Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) (1992)
- Convention on Biological Diversity (2001)
- Convention on Long-range Transboundary Air Pollution (1979)
- Convention on Wetlands of International Importance (Ramsar) (1977)
- Convention on International Trade in Endangered Species (CITES)(2001)
- Protection of the World Cultural and Natural Heritage (1972)
- Resolutions of the Ministerial Conference on Forest Protection (2003)
- Council Directive No. 43/92 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (1992)
- Council Directive No. 409/79 on the conservation of wild birds (1979)
- Council Directive No. 105/99 on the market of forest reproduction material (1999)
- Council Directive No. 2158/92 on EU forest protection against fire (1992)
- Council Directive No. 3528/86 on EU forest protection against air pollution
- Council Directive No. 1615/89 on the establishment of information and communication system on European forests (1989)
- Council Directive No. 89/68 on framework law of the member states on the classification of wood raw materials (1968)
- Council Directive No. 1232/98 on statistical classification of products per activities in the European Economic Community (1998)
- Natura 2000.

In addition to the above international documents, this Strategy is also based on the following EU relevant strategic documents, referring to the field of forestry:

- EU Forestry Strategy (1998),
- EU Sustainable Development Strategy (2002) and
- Strategy on the Sustainable Use of Natural Resources in Europe (2005).

Поред тога, наша земља је потписник многих међународних докумената који се баве очувањем и унапређењем животне средине, а који директно или индиректно утичу на развој сектора шумарства.

Најзначајније међународне обавезе које утичу на сектор шумарства:

- Агенда 21 (1992)
- Оквирна конвенција УН о климатским променама (1992)
- Конвенција о биодиверзитету (1992)
- Конвенција о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима (1979)
- Конвенција о мочварним подручјима (Рамсар) (1977)
- Конвенција о међународној трговини угроженим врстама - CITES Конвенција (1973)
- Конвенција о заштити светске културне и природне баштине (1972)
- Резолуције Министарске конференције о заштити шума у Европи (1990, '93, '98, 2003)
- Директива Савета Европе бр. 43/92 о заштити природних станишта и станишта дивље флоре и фауне (1992)
- Директива Савета Европе бр. 409/79 о заштити дивљих птица (1979)
- Директива Савета Европе бр. 105/99 о тржишту шумског репродуктивног материјала
- Директива Савета Европе бр. 2158/92 о заштити шума ЕУ од пожара (1992)
- Директива Савета Европе бр. 3528/86 о заштити шума ЕУ од атмосферског загађења
- Директива Савета Европе бр. 1615/89 о успостављању информационо-комуникативног система о европским шумама (1989)
- Директива Савета Европе бр. 89/68 о оквирном закону земаља чланица у класификацији дрвне сировине (1968)
- Директива Савета Европе бр. 1232/98 о статистичкој класификацији производа по активностима у Европској економској заједници (1998)
- Натура 2000

Поред наведених међународних докумената, ова Стратегија се базирала и на следећим релевантним стратешким документима ЕУ који се односе на област шумарства:

- Стратегија шумарства ЕУ (1998),
- Стратегија одрживог развоја ЕУ (2002) и
- Стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара ЕУ (2005).

2.3. Historical context

As early as 1332, the writer Adam Guion (Forestry and wood processing through centuries, 1992) travelling through Serbia described it as a country rich in large and immense forests. La Martin in 1833 (Forestry and wood processing through centuries, 1992) travelled through dense oak forests of Sumadija and compared them to the forests of North America. The first written records on the growing stock in Serbia (1884-1885) quote 208,000 ha of state forests, 262,000 ha of community and public forests, and 748,000 ha of rural and municipality forests (total forest area 1,218,000 ha). A somewhat later assessment of the overall growing stock was 1,546,000 ha.

The development of the idea on sustainable management started as far back as the Tsar Dusan's Law (ban on clearing) (14th century). Although Serbia's sovereignty over the entire territory of today



was still very far, aware that the forests were cleared without justification, Prince Milos issued an order in 1821 (only 17 years after the First Serbian Uprising, or 8 years after the Second Serbian Uprising), which prohibited deforestation to prevent the destruction of acorn feeding and firewood.

The forest clearcutting hazard was emphasised by the academician Josif Pancic in 1856 in his description of waterless barrens of the west slopes of Kopaonik and Raska.

Based on the need for the radical change of the attitude to forest, as a series of previous state regulations, orders and decisions did not have a sufficient effect on the harmful practices in forests, the

2.3. Историјски контекст

Још 1332. године путописац Адам Гијон (Шумарство и прерада дрвета кроз векове, 1992) је путујући кроз тадашњу Србију, описивао као земљу богату великим непрегледним шумама, а Ла Мартин 1833. године (Шумарство и прерада дрвета кроз векове, 1992) путује кроз моћне храстове шуме Шумадије, које доживљава као шуме Северне Америке. Први писани подаци о шумском фонду Србије (1884-1885) говоре о 208,000 ха државних шума, 262,000 ха општенародних и јавних испуста и 748,000 ха сеоских и општинских шума (1,218,000 ха шума укупно), а нешто каснијим проценама укупан шумски фонд износи 1,546,000 ха.

Развој идеје одрживог газдовања има свој почетак у Душановом законнику (XIV век) (забрана крчења). Иако је слобода Србије на целој садашњој територији била веома далеко, увидевши да народ шуму без оправданог разлога уништава – крчи, у наредби Кнеза Милоша, 1821. године (само 17 година након 1. српског устанка или 6 година након 2. српског устанка) издаје заповест којом забрањује крчење шуме како се не би остало без жиропахе и огрева.

На угроженост шума крчењем указује академик Јосиф Панчић, 1856. године, описујући безводне голети западних страна Копаоника и Рашке.

Схватајући потребу радикалне промене односа према шуми, обзиром да низ накнадних уредби, наредби и решења државе нису битније мењале, по шуму штетне навике народа, 1891. године



National Assembly passed the first Forest Law in 1891, by which, practically, organised forest management started in Serbia. The Law addressed primarily the termination of forest destruction and clearcutting, then forest classification, delimitation. It prescribed the rules of harvesting and regeneration for all forests regardless of the ownership by which the common interest was given priority.

After the First World War, during and after the Second World War, forest exploitation became the most intensive and the most profitable economic activity. Forests, together with ore extraction, were the major supporters of economic welfare. The role of forests in that period was exclusively economic. So, it is logical that both forest stability and the principle of sustainable management of the best-quality complexes were endangered by overfelling. It led to the establishment of the Fund for Forest Enhancement (FFE) (1955).

The economic significance of forests brought about an intensive regulatory activity, but it was more directed to organisation, financial, staff and supervision issues and less to forest development and improvement.

The idea – principle of continuity and rationality, i.e. sustainable management, manifested in Tsar Dusan's law (banned clearing and allowed pasturing), can be developed and sustained in the actual state of the growing stock by the persistent and very careful and consistent application of scientific knowledge and experience, both in the field of planning and in the implementation of plans in time and space.

2.4. Actual Strategy

To date, the Republic of Serbia has not had a comprehensively founded and defined development strategy by such a document. The strategy has been defined by legal regulations and individual strategic documents, as the base of the forest sector development. The global forest policy passed through significant conceptual changes, from an exclusively economic orientation, to the emphasis on the increasingly important ecological, social and cultural forest functions. In accordance with the European and the world forest policy trends, the Forestry Development Strategy for the Republic of Serbia should find the balance in meeting all the forest functions (economic, ecological, social and socio-cultural).

The documents that can be taken as the components of forest development policy are the Law on Spatial Plan of RS (1996), the Forest Law (1991), and the Law on National Parks (1993). As these documents are now non-effective, it is indispensable to formulate the Strategy, as a long-term document addressing all the significant strategic elements and factors of development of the Republic of Serbia's forestry.

Народна скупштина доноси први Закон о шумама, чиме практично започиње организовано газдовање шумама у Србији. Овај законом се бави заустављањем уништавања и крчења шуме, поделом шума, прописивањем правила коришћења и обнављања за све шуме, без обзира на власништво, стављајући заједнички интерес испред индивидуалног.

После Првог светског рата, у току и после Другог светског рата експлоатисање шума поприма обележја најјаче и интересно најуносније привредне делатности и шуме су, уз рудно благо, главни носиоци привредног живота земље. Улога шуме у том периоду је искључиво привредна, те је логично да је стабилност шуме и принцип одрживог газдовања на најквалитетнијим комплексима прекомерним коришћењем био угрожен до нивоа који је изнудио установљавање Фонда за унапређење шума (ФУШ) (1955).

Привредни значај шума пратила је врло обимна нормативна делатност, али је више оријентисана на организациона, финансијска, кадровска и надзорна питања, а мање на сам развој и унапређење шума.

Идеју – принцип – начело трајности и рационалности, односно одрживог газдовања, видљиву још у Душановом закону (забрана крчења и дозвољавање паше) у садашњем стању шумског фонда неопходно је развијати, веома пажљивом и доследном применом научних сазнања и искустава, како у домену планирања, тако и у погледу реализације планова у времену и простору.

2.4. Постојећа стратегија

Република Србија до сада није имала свеобухватну, оваквим документом утемељену и дефинисану развојну стратегију, већ се иста дефинисала кроз законску регулативу и поједине стратешке документе као основ за развој сектора. Глобална шумарска политика претрпела је значајне концепцијске промене од искључиво економске оријентације, до истицања све важнијих еколошких, социјалних и културних функција шума. У складу са трендовима европске и светске шумарске политике, стратегија развоја шумарства Републике Србије мора наћи равнотежу између задовољења свих функција шуме (економске, еколошке, социјалне и културолошке).

Документи који се могу сматрати делом шумарске развојне политике јесу Закон о просторном план РС (1996), Закон о шумама (1991) и Закон о националним парковима (1993). С обзиром на превазиђеност ових докумената, исказала се јасна потреба за израдом Стратегије, као дугорочног документа који разматра све значајне стратешке елементе и чиниоце развоја у шумарству Републике Србије.

2.5. National development initiatives

There are numerous and significant development initiatives relevant to the forest sector. This refers primarily to the ongoing formulation of the Strategy of Sustainable Development of RS. The Government has also launched an initiative to reform the public sector and the Strategy of the State Administration Reform of RS (2004) was passed in this important field. The process of restructuring the State Enterprises is in progress aiming to upgrade the work and rationalise the business. Special attention is focused on the role of rural regions and their development. The adopted Agricultural Development Strategy of Serbia (2005) also contains the elements of forest policy as the inseparable part of rural development. The adoption of the National Programme for Environment Protection of RS (NPEP), i.e., the Local Ecological Action Plans (LEAPs), is also significant for the Strategy.

2.6. Significance of forestry

Forests offer multiple benefits: they provide raw materials for renewable and ecologically sound products and they have an important role in economic welfare, biological diversity, global carbon cycling and water balance, they are vital for the development of ecological, protection, tourist-recreation, health and cultural services, and they are also the pillars of sustainable development of any society.

2.7. The diversity of stakeholders

There is a broad circle of participants who have an interest in the forest sector, and who are more or less related to the state of forests and the forest sector. The numerous stakeholders include:

- forest owners and beneficiaries (private forest owners, state enterprises for forest management, National Parks, etc.),
- producers and processors of forest products (wood industry and pulp and paper industry, small enterprises and handicraft workshops, enterprises for forestry operations, producers of healthy and safe food, farmers, etc.),
- users of health and recreation forest functions, tourist organisations,
- local communities and the population, especially in rural districts,
- users of hunting and fishing areas,
- governmental and non-governmental organisations, as well as individuals.

2.5. Националне развојне иницијативе

Постоје бројне и значајне развојне иницијативе, које су релевантне за шумарски сектор. Ово се, пре свега, односи на текући процес израде Стратегије одрживог развоја РС. Влада је, такође, покренула иницијативу за реформу јавног сектора и у овој важној области донела Стратегију реформе државне управе у РС (2004). У току је и процес реструктурирања јавних предузећа са циљем унапређења рада и рационализације пословања у њима. Посебна пажња се поклања улози руралних подручја и њиховом развоју. Усвојена је и Стратегија развоја пољопривреде Србије (2005), која садржи и елементе политике шумарства као неодвојивог дела руралног развоја. За Стратегију је од значаја израда и доношење Националног програма заштите животне средине РС, односно, локалних еколошких акционих планова (ЛЕАП).

2.6. Значај шумарства

Шуме пружају вишеструке користи: обезбеђују сировине за обновљиве и еколошки здраве производе и имају важну улогу у економском благостању, биолошкој разноврсности, глобалном кружењу угљеника и водном билансу, битне су за развој еколошких, заштитних, туристичко-рекреационих, здравствених и културних услуга, а такође су и стуб одрживог развоја сваког друштва.

2.7. Разноврсност интересних група

Постоји широк круг учесника који имају интерес у шумарском сектору, а који су у мањој или већој мери повезани са стањем шума и шумарског сектора. Бројне интересне стране укључују:

- власнике и кориснике шума (приватни власници шума, јавна предузећа за газдовање шумама, национални паркови и други),
- произвођаче и прерађиваче шумских производа (дрвна индустрија и индустрија целулозе, мала предузећа и занатске радње, предузећа за извођење радова у шумарству, произвођачи еколошки здраве хране, пољопривредни произвођачи и др.),
- кориснике здравствених и рекреационих функција шума, туристичке организације,
- локалне заједнице и становништво посебно у руралним подручјима,
- кориснике ловних и рибарских подручја,
- владине и невладине организације, као и појединце.

2.8. Purpose

The Strategy shall co-ordinate the general development goals of the forest sector of Serbia and define the measures for achieving the goals. The Government should establish the balance of social interests related to the forest, by creating the favourable climate for economic development, for the conservation of the ecological value of forests in Serbia as well as the forest social functions and by proposing the most optimal legal framework for forestry. As the response to the need for changes, through the Strategy of Sustainable Development of the Republic of Serbia, the Government has initiated a broad initiative for the reform of all sectors, including the forest sector, through the definition of a new policy, laws and institutional changes. Also, it is important to emphasise the necessity of cross-sectoral harmonisation and also the harmonisation with other strategic documents at the national level, first of all the Biodiversity Conservation Strategy of the RS, then the National Strategy of Sustainable Use of Natural Resources of the RS, and the National Programme of Environmental Protection of the RS, which are being prepared.

After the adoption of the Strategy, the next step is the drawing up of the National Forest Programme, as the Action Plan.



2.8. Сврха

Стратегија се доноси због дефинисања општих развојних циљева шумарског сектора Србије и опредељујућих мера за постизање тих циљева. Влада би требала да успостави равнотежу интереса друштва у односу на шуму стварањем повољне климе за економски развој, очување еколошких вредности шума Србије, обезбеђење социјалних функција шума и предлажући најоптималнији законски оквира за шумарство. Као одговор на потребу за променама, кроз Стратегију одрживог развоја Републике Србије, Влада је покренула широку иницијативу у реформи свих сектора, па самим тим и шумарског, кроз дефинисање нове развојне стратегије, предлога закона и институционалне промене. Такође, важно је нагласити и неопходност међусекторског усаглашавања и са осталим стратешким документима на националном нивоу, а пре свега са Стратегијом очувања биодиверзитета РС, затим са Националном стратегијом одрживог коришћења природних ресурса и добара РС, те Националним програмом заштите животне средине РС, који су у поступку израде.

Након доношења Стратегије, следећи корак је израда Националног шумарског програма, као акционог плана.

3

GUIDING PRINCIPLES OF THE FOREST SECTOR

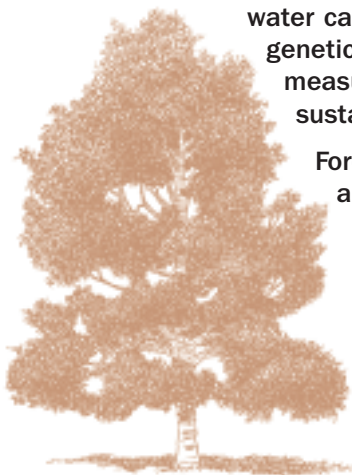
3.1. Sustainability of forest and forestry development

Forest resources of the Republic of Serbia are managed by the principles of sustainable development, which is regulated by the Constitution of the Republic of Serbia.

3.2. Forest multi-functionality

Forests are crucially important for the economic development and conservation of all forms of life. Forest resources shall be enhanced and utilised continuously, i.e. they shall be managed consistent to national development goals and the level of social-economic development, as well as based on the overall national policy which is in harmony with the sustainable development and laws.

Forests are an important source of biological diversity and have a key role in the ecological processes and ecological balance at the local, national, regional and global levels by protecting vulnerable ecosystems, water catchments and springs, and by being a “store” of biological resources and genetic materials necessary for the products of biotechnology. Consequently, measures shall be undertaken for the conservation of forest biodiversity and the sustainable use of its components.



Forest resources shall be especially managed to meet the economic, cultural and spiritual needs of the present and future generations. These needs encompass the forest products and services, such as wood and wood products, water, food for humans and livestock feed, medical services, fuel, recreation, protection of wildlife habitats, landscape diversity.

Forests have an irreplaceable role in the mitigation of climate changes caused by anthropogenic impacts and, in this sense, carbon sequestration. Efforts should be made to enhance permanently the forest capacity in this respect.

3

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ШУМАРСКОГ СЕКТОРА

3.1. Одрживост развоја шума и шумарства

Шумским ресурсима Републике Србије газдује се на принципима одрживог развоја што проистиче из Устава Републике Србије.

3.2. Мултифункционалност шума

Шуме су суштински важне за економски развој и очување свих облика живота. Шумски ресурси се морају трајно унапређивати и користити, односно њима ће се газдовати у складу са националним развојним циљевима и нивоом друштвено-економског развоја, као и на основу свеукупне националне политике која је у складу са одрживим развојем и законима.

Шуме представљају најважнији извор биолошког диверзитета и имају кључну улогу у одржавању еколошких процеса и еколошке равнотеже на локалном, националном, регионалном и глобалном нивоу штитећи осетљиве екосистеме, сливове и изворишта вода, и представљајући “складиште” биолошких ресурса и генетског материјала неопходног за производе биотехнологије. Самим тим, неопходно је предузети мере за очување биодиверзитета у шумама и одрживо коришћење његових компоненти.

Посебно ће се шумским ресурсима газдовати ради задовољења економских, културних и духовних потреба садашње и будућих нараштаја. Ове потребе односе се на производе и услуге од шума, као што су дрво и производи од дрвета, вода, људска и сточна храна, медицинске услуге, гориво, рекреација, заштита станишта дивљих врста, предеона разноликоост.

Шуме имају незаменљиву улогу у ублажавању климатских промена изазваних дејством човека, а везано за апсорпцију угљеника. Треба уложити напоре да се капацитет шума у овом смислу стално повећава.



3.3. Rural development and forests

Forests are an inseparable part of the efforts made for the revitalisation and development of rural districts. The equal participation of forests and forestry in the projections of rural development of Serbia will ensure the faster revival of rural districts.

3.4. Public information on forestry

Free access to reliable and accurate information on forests, their availability and timely publication is the base of decision-making and understanding the forestry issues by the public. The right of free access to such information should be guaranteed.

3.5. Stakeholder participation

Participation of stakeholders in the development, implementation, analysis and revision of the national policy vis-a-vis forests and forest products and services, including the local communities, industry and other economic activities depending on the forest, as well as non-governmental organisations and individuals, is the key to the success of forest and forestry development. The reliance between all stakeholders is achieved through the realisation of the new inter-institutional relations, greater efficiency, transparency and professionalism.

The decisions made and implemented in the management, conservation and sustainable development of forest resources should be comprehensive and based on the assessments of economic and non-economic values of forest resources and services.

3.6. Increase of forest area and productivity

Efforts should be made to maintain and increase the area covered by forests and their productivity by the ecologically, economically and socially acceptable methods, by reclamation, forestation and forest cultivation on the abandoned agricultural lands and degraded and treeless lands.

The role and significance of intensive forest plantations is intensified, as the sustainable and ecologically friendly sources of renewable energy and raw material for industry, which will mitigate the pressure on natural forest resources.

3.3. Рурални развој и шуме

Шуме представљају нераскидиви део напора који се улажу за опоравак и развој руралних подручја. Равноправним укључивањем шума и шумарства у пројекције руралног развоја Србије обезбедиће се бржи опоравак руралних подручја.

3.4. Јавност информација о шумарству

Слободан приступ информацијама које се односе на стање шума и шумарства и њихово правовремено саопштавање, представља основ за адекватно одлучивање и разумевање проблематике шумарства од стране јавности. Треба јамчити право слободног приступа таквим информацијама.

3.5. Учешће интересних група

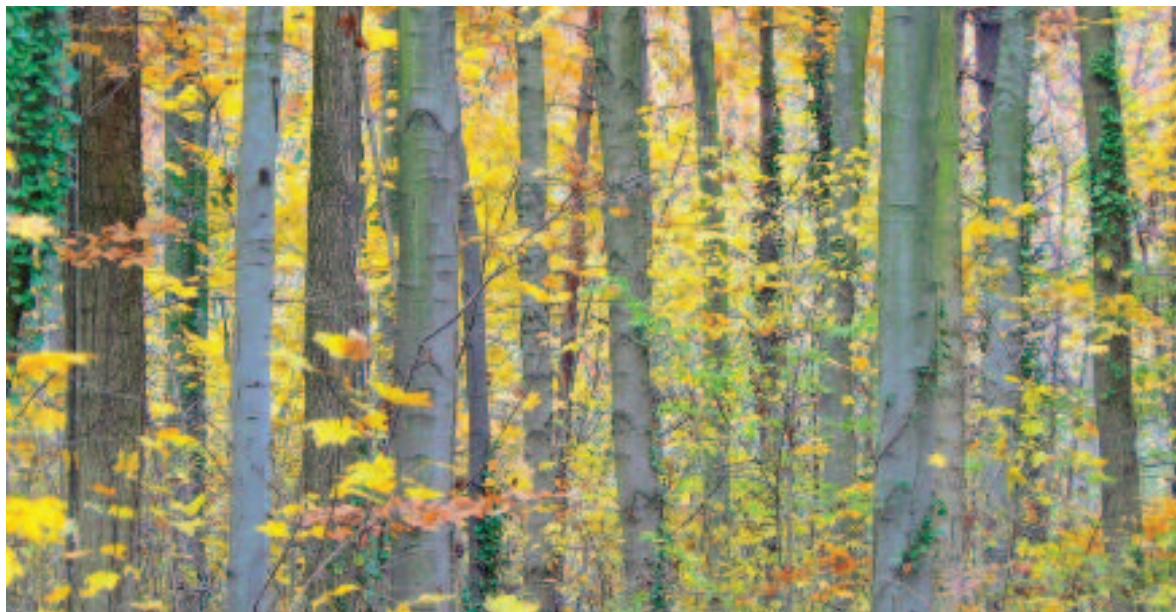
Учешће интересних група у развоју, имплементацији, анализи и ревизији националне стратегије која се односи на шуме и производе и услуге од шума, укључујући локалне заједнице, индустрију и друге привредне делатности које зависе од шума, невладине организације и појединце, представља кључ успеха развоја шума и шумарства. Изграђивање поверења између свих заинтересованих страна, кроз остваривање нових међу институционалних односа, унапређење ефикасности, транспарентности и професионализма.

Одлуке које се доносе и примењују у газдовању, очувању и одрживом развоју шумских ресурса треба да буду свеобухватне и засноване на проценама економских и неекономских вредности шумских добара и услуга.

3.6. Повећање површине и производности шума

Улагање напора на одржању и повећању површине под шумама и њихове производности на еколошки, економски и друштвено прихватљив начин, кроз мелиорације, пошумљавање и гајење шума на напуштеним пољопривредним земљиштима и деградираним и обешумљеним земљиштима.

Истиче се улога и значај интензивних шумских засада као одрживих и еколошки исправних извора обновљиве енергије и сировине за индустрију, чиме ће се ублажити притисак на природне шумске ресурсе.



3.7. Forest management

Sustainable forest management and utilisation shall be in line with the total national development policy and priorities, based on the acceptable national ecological guidelines, taking into account the internationally adopted methodologies and criteria.

3.8. Attachment to international commitments and agreements

The Strategy and legislation in forestry are based on national interests and shall be harmonised with the confirmed international commitments.

3.9. Forest degradation and environmental impact assessment

Due to increased pressures and demands to forest ecosystems and resources, efforts should be made to prevent the adoption and implementation of wrong and harmful decisions of other sectors



3.7. Газдовање шумама

Одрживо газдовање и коришћење шума у складу са укупном националном развојном политиком и приоритетима, на основу прихватљивих националних еколошких смерница, а узимајући у обзир међународно прихваћене методологије и критеријуме.

3.8. Приврженост међународним обавезама и споразумима

Стратегија и законодавство у области шумарства заснива се на националним интересима и мора бити усклађено са преузетим међународним обавезама.

3.9. Деградација шума и процена утицаја на животну средину

Услед повећаних притисака и захтева који се постављају пред шумске екосистеме и ресурсе треба уложити напоре у спречавању доношења и спровођења штетних одлука других сектора

Стратегија развоја шумарства Републике Србије

(finance, economy, transport, etc.) which can lead to forest degradation, primarily by applying the mechanism of environmental impact assessment and by fostering the inter-sectoral co-operation in solving of such conflicts.

3.10. Conservation of forest health

The conservation of forest health and viability shall be defined as an obligation and responsibility at the local, regional and global levels.

3.11. Research, education and training

The scientific research, forest inventory, and the assessment of the state of forest resources performed by national institutions should, where possible, take into account the variability of biological, physical, social and economic parameters, as well as the technological achievements and their application in the forest sustainable management, conservation and development. Special attention should be paid to the research and development of sustainable management of other forest resources.

Permanent building of national capacity in education, science and research, technology, economy and social aspects of forests and forest management is essential for forest conservation and sustainable development

(финансије, привреда, саобраћај и остали) које могу довести до деградације шума, а пре свега коришћењем механизма процене утицаја на животну средину и унапређење међусекторске сарадње у решавању оваквих конфликта.

3.10. Очување здравственог стања шума

Очување здравља и виталности шума, мора бити дефинисано као обавеза и одговорност на локалном, регионалном и глобалном нивоу.

3.11. Научно истраживање, образовање и обука

Научна истраживања, инвентуру шума и процене стања ресурса које спроводе националне институције, треба, где је то могуће, да узму у обзир променљивост биолошких, физичких, друштвених и економских параметара, као и технолошка достигнућа и њихову примену у одрживом газдовању, очувању и развоју шума. Посебну пажњу треба посветити истраживању и развоју одрживог газдовања осталим шумским ресурсима.

Трајно изграђивање националних капацитета у образовању, науци и истраживању, технологији, економији и социјалним аспектима шума и газдовању шумама од суштинске је важности за очување и одрживи развој шума.



4

THE GOALS OF FORESTRY DEVELOPMENT STRATEGY

4.1. Role of the State in the forest sector development

Forests, as the natural resources and the goods of common interest, have always been, and especially in the previous periods, an essential factor in the State development. They are the sources of goods, services, and consequently the receipts of the society in general.

The attitude of man, society and the State to the forest is primarily conditioned by its natural laws – its large and open area, longevity of the production process and renewability. These are the forest characteristics that indicate the need and the potential of sustainable utilisation, continuous existence, but relatively slow enhancement.

Sustainable management can be continuously realised only if there is a continuity of the correct and precise addressing and monitoring of the state of the growing stock, by the skilled and real long-term and short-term planning and by the consistent, timely and professional realisation of the plans, to be able to meet the needs of the society and to protect the environment.

The pressure exerted by the current social-political circumstances in the country on the area of forest management regardless of the ownership resulted detrimentally to forestry in Serbia. Such an approach to the problem of management organisation could not bring about the form and the manner of management suitable for the issues and demands of forests, especially private forests.

The significance, the state of forests and the identified goals demand, depending on the owner's attitude to the forest, the establishment of a system of forest management that guarantees the sustainability of forest resource harvesting regardless of the ownership.

The enhancement of forestry, so that it could obtain a significant role as a branch of economy in the overall economic system of the country, cannot be expected without special economic policy measures, as the logical part of the system of forest management that recognises the forest specificities, involving the continuous, autonomous and institutional financial mechanisms and frameworks.

The imperative forest parameters – the time and the space, also point to the explicit need of continuous institutional decision making, both on the general issues of the growing stock, and very often also on the issues of the smaller but specific forest lands.

4

ЦИЉЕВИ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ШУМАРСТВА

4.1. Улога државе у развоју сектора шумарства

Шуме као природни ресурс и добро од општег интереса увек су, а нарочито у ранијим периодима, биле битан фактор у развоју државе и представљале су извор добара, услуга, а тиме и прихода укупног друштва.

Однос човека, друштва и државе према шуми првенствено је условљен њеним природним законитостима – велики и отворен простор, дуго трајање производног процеса и обновљивост. Управо те карактеристике шуме указују на потребу и могућност одрживог коришћења, трајног постојања и релативно успореног унапређивања.

Одрживо газдовање је могуће трајно остваривати ако постоји континуитет праћења и тачног утврђивања стања шумског фонда, стручног и реалног дугорочног и краткорочног планирања, као и стручне реализације планова да би се одговорило потребама друштва и очувања животне средине.



Притисак који су актуелне друштвено-политичке прилике у земљи вршиле на облик управљања шумама, без обзира на власништво, имали су негативне последице по шумарство у Србији. Такав приступ проблему није се могао ускладити са обликом и начином управљања који би био примерен потребама шумарства, а нарочито у приватним шумама.

Значај, стање шума и постављени циљеви, захтевају, у зависности од односа власника према својој шуми, успостављање система

These facts impose to the Government a binding assignment of urgent, essential constitution, staff and material upgrading of the Forest Directorate as the State institution which underpinned by modern forest legislation, will be capable of creating and implementing the national strategy, for all forests in the country, both central and at the decentralised levels.



The main objective of Strategy is the conservation and enhancement of forests' condition and the development of forestry as an economy branch.

The following decisions are defined in this objective:

- The Government will make impossible the decrease of the area covered by forest in the Republic Serbia;
- The Government will support and protect the implementation of sustainable management of forest resources, which implies their rational use, growth, promotion and protection under the principle of multi-functionality and the maintenance of ecological balance;
- The incorporation of the objectives and measures of Forestry Development Strategy in the policy and programmes of rural development of the Republic of Serbia, consistent to the directives of EU policy of rural development;
- The implementation of the basic national strategy decisions demands, primarily, the definition of the optimal forms of forest management disregarding the ownership, and the specific measures of economic policy;
- The Government will ensure the permanent financial mechanisms and adapt the fiscal policy to the demands of forests enhancement, activation all forest potentials and the development of the forest sector, because the economic function of forests is very significant for the achievement of the final goals of the development strategy;
- The Government will support the development of the forest sector by providing the regulatory, institutional and economic frameworks for the implementation of sustainable forest management, by making decisions in favour of the sustainable use of wood and other forest products and services and thus reduce the existing pressures on forests;

управљања шумама који гарантује одрживост коришћења шумских ресурса без обзира на власништво.

Без посебних мера економске политике, као логичног дела система управљања шумама које ће уважавати специфичности шуме, подразумевајући трајне, аутономне и институционалне финансијске механизме и оквири, не може се очекивати унапређивање шумарства да би оно, као привредна грана, добило значајну улогу у укупном привредном систему земље.

Императивне одреднице "шуме, време и простор", такође, указују на изричиту неопходност континуираног институционалног одлучивања, како о глобалним проблемима шумског фонда, тако врло често и о проблемима на мањим, али специфичним шумским просторима.

Ово успоставља Влади задатак кадровског и материјалног дограђивања Управе за шуме, као органа државне управе које ће бити у стању да уз помоћ савременог шумарског законодавства буде носилац и реализатор шумарске стратегије, за све шуме у земљи, како на централном тако и на децентрализованим нивоима.

Основни циљ стратегије развоја шумарства је очување и унапређивање стања шума и развој шумарства као привредне гране.

За постизање овог циља дефинисана су следећа опредељења:

- Влада ће онемогућити смањење површине под шумама у Републици Србији;
- Влада ће подржавати и штитити спровођење одрживог газдовања шумским ресурсима које подразумева њихово рационално коришћење, повећање, унапређење и заштиту уз поштовање принципа вишефункционалности, и одржавање еколошке равнотеже;
- Укључивање циљева и мера Стратегије развоја шумарства у политику и програме руралног развоја Републике Србије, а у складу са усмерењима ЕУ политике руралног развоја;
- Остваривање основних опредељења националне стратегије захетва, пре свега, дефинисање оптималног облика управљања шумама, без обзира на власништво, као и посебних мера економске политике;
- Влада ће обезбедити трајне финансијске механизме и прилагодити пореску политику потребама за унапређење стања шума, активирање свих потенцијала шума и развоја сектора шумарства, јер је за постизање крајњих циљева стратегије развоја од битног значаја обезбеђење економске функције шума;
- Влада подржава развој сектора шумарства тако што ће обезбедити регулаторне, институционалне и економске оквири за спровођење одрживог газдовања шумама, доносити одлуке у корист одрживог коришћења дрвета и осталих производа и услуга од шуме и тиме смањити постојеће притиске на шуму;

- The Government will make efforts to find the optimal level of decentralisation of forest governance and management;
- The Government will harmonise the future legislative and institutional framework with the requirements of the European Union;
- The Government will ensure active participation in international governmental and non-governmental organisations and programmes, especially in the preparation and implementation of the global processes and the resolutions of European processes;
- In conformity with the Strategy and regulations, the Government will support the different forms of forest ownership, and ensure equal legal protection;
- Providing the gradual introduction of the quality system to the forest sector;
- The Government will ensure the organisational and professional strengthening of the institutions for the implementation of the adopted development strategy and the consistent application of regulations in the field of forestry, as the basic instruments of forest policy, with efficient sanctioning of illegal actions related to forests;
- To achieve the goals of the Strategy, the Government and the authorised Ministry will launch the activities on the formulation of the National Forest Programme, as the action framework for the development of the forest sector;
- Providing the criteria and mechanisms for the real valuation of forests;
- The Government will promote the communication, co-ordination and co-operation with other forestry related sectors.

4.2. The role of the forest sector in economic and social development

A great number of small forest holdings with small economic capacity, whose owners have been over-felling their forests for decades to meet the most urgent needs of their livelihood, indicate that, over the last two centuries, forest has been the major participant in the mitigation of the difficult economic and social issues of the population. The socio-economic role of state forests has been similar, especially after the Second World War.

The development policy after the Second World War created the conditions and encouraged the work force from the rural regions to migrate to towns, which resulted in a significant area of abandoned private agricultural land, and also the unfavourable age structure of the population. This requires the direct, both financial and organisational measures of the State agencies, in the aim of the activation of natural potentials and the conditions for the continued existence of the relatively small number of the working population.

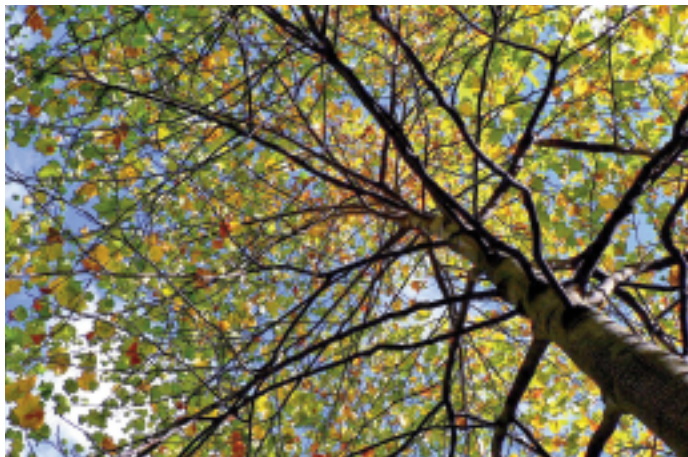
- Влада ће уложити напоре у проналажењу оптималног нивоа децентрализације управљања и газдовања шумама,
- Влада ће будући законодавни и институционални оквир хармонизовати са захтевима Европске Уније;
- Влада ће обезбедити активно учешће у међународним владиним и невладиним организацијама и програмима, а посебно у припреми и имплементацији глобалних и резолуција европских процеса;
- У складу са Стратегијом и важећим прописима Влада подржава различите облике власништва над шумом, уз обезбеђивање једнаке правне заштите;
- Обезбедити постепено увођење система квалитета у сектор шумарства;
- Влада ће обезбедити организационо и кадровско јачање институција за спровођење Стратегије, доследну примену прописа из области шумарства, уз ефикасно санкционисање противзаконитих радњи везаних за шуме;
- У сврху реализације постављених циљева Стратегије, Влада и министарство надлежно за шуме покренуће активности на изради Националног шумарског програма као акционог плана за развој сектора шумарства;
- Успостављање критеријума и механизма за реално вредновање шума;
- Влада ће унапредити комуникацију, координацију и сарадњу са осталим шумарству сродним секторима.

4.2. Улога шумарског сектора у економском и друштвеном развоју

Велики број ситних шумских поседа малих економских могућности чији власници деценијама своје шуме прекомерно користе за задовољење најнужнијих потреба свог домаћинства указује да је шума у последња два века била најприсутнији учесник у ублажавању тешких економских и социјалних проблема становништва. Сличну социјално-економску улогу имала је и шума у државној својини, нарочито после II. Светског рата.

Политика развоја земље после II. Светског рата стварала је услове и подстицала радно способно становништво руралних подручја на сеобу у градове, што је створило значајне површине напуштеног пољопривредног земљишта у приватној својини, као и неповољну старосну структуру становништва што захтева непосредне како финансијске, тако и организационе мере државних органа у циљу активирања природних потенцијала и стварања услова за опстанак релативно малог броја радно способног становништва.

Multiple interests, i.e. to increase the growing stock by the forestation of the abandoned agricultural land, to construct the necessary road network, to establish small and medium-sized wood processing plants with readily flexible programs in rural regions, are sufficient reasons for the establishment of a continuous and stable, profitable system of financing the programmes, but also of tourism, hospitality industry, recreation and health, supplemented by the programmes which value the natural, historical, cultural and other assets of the region.



The carefully identified and feasible objectives of private forests can be attained only by patient mutual efforts of forest owners, forestry professionals and the competent state organs, both on upgrading the owners' knowledge and skills relevant for forest management, and on finding the most optimal forms of associations.

The goal is to increase the contribution of the forest sector to the economic and social development of the Republic of Serbia.

This goal requires the following planned measures:

- Increase the area under forest cover by encouraging the activities and by providing assistance to the forestation of the land on which it is economically and ecologically feasible to raise forests (degraded soil, abandoned agricultural land, treeless forest lands, etc.);
- Increase the productivity by maximal and rational use of the overall production potential of forest areas, which includes wood, nonwood forest resources and the sustainable use of multiple-use forest functions;
- Establish the efficient system of forest protection against the harmful biotic and abiotic factors, illegal felling, illegal occupation, illegal building and other unlawful actions, and also the system for monitoring the forest health condition and viability pursuant to UN/ECE and EU methodology;
- Define and adopt the methodology for the evaluation of all the forest products and functions;
- Establish and maintain the optimal quality and density of forest roads, and the accessory infrastructure (houses, resting points, etc.) aiming at the implementation of sustainable for

Вишеструки интерес садржан у повећању шумског фонда пошумљавањем напуштеног пољопривредног земљишта, изградњи неопходне путне мреже и малих и средњих постројења за обраду дрвета са лако променљивим програмима у руралним подручјима су истовремено довољни разлози за успостављање трајног и стабилног профитабилног система финансирања таквих програма, али и у областима туризма, угоститељства, рекреативног боравка у природи и здравства употпуњене са програмима којима би биле валоризоване природне, историјске, културне и друге вредности подручја.

Пажљиво идентификовани и изводљиви циљеви у приватним шумама могу се реализовати само стрпљивим заједничким напорима власника шума, шумарских стручњака и одговарајућих државних органа у повећању знања и вештина власника шума релевантних за газдовање шумама и проналажењу најоптималнијих облика удруживања.

Циљ је повећање доприноса шумарског сектора економском и друштвеном развоју Републике Србије.

За постизање овог циља планиране су следеће мере:

- Повећање површине под шумама подстицањем активности и пружањем помоћи на пошумљавању земљишта на којима је економски и еколошки оправдано гајити шуму (деградирана земљишта, напуштена пољопривредна земљишта, необрасла шумска земљишта, итд);
- Повећање продуктивности максималним и рационалним коришћењем укупног производног потенцијала шумских подручја, који подразумева дрво, недрвне шумске ресурсе и одрживо коришћење опште-корисних функција шума;
- Успостављање ефикасног система заштите шума од штетних биотичких и абиотичких чинилаца, бесправних сеча, противправних заузећа, бесправне градње и осталих противправних радњи, као и система за праћење здравственог стања и виталности шума у складу са UN/ECE и ЕУ методологијом;
- Утврђивање и доношење методологије за вредновање свих производа и функција шума;
- Подизање и одржавање оптималног квалитета и густине шумских саобраћајница, као и помоћне инфраструктуре (куће, одморишта, итд.) ради спровођења одрживог газдовања шумама и обезбеђења социјалних и културних потреба друштва;
- Шумарски сектор подстицаће унапређење сарадње са осталим секторима (пољопривреда, туризам, итд.), финансијским институцијама и широм јавношћу ради што потпунијег планирања и коришћења осталих потенцијала шумских подручја;
- Подстицање оснивања и развоја удружења приватних шумовласника у циљу јачања њихових способности за реализацију одрживог газдовања шумама и примену научних

- est management and meeting the social and cultural demands of the society;
- The forest sector will encourage the advancement of co-operation with other sectors (agriculture, tourism, etc.), financial institutions and the general public, aiming at the most complete planning and use of other potentials of forest areas;
- Encourage the establishment and development of private forest owner associations in order to build their capacity for sustainable forest management and the application of scientific and professional knowledge;
- Encourage the participation of stakeholders, especially in rural regions, in decision-making and allocation of responsibility for the crucial issues of forest management;
- Support the establishment and development of small and medium enterprises for forestry operations and other activities in the forest sector;
- Develop a national modern information system in forestry, compatible with the EU information and communication system (EFIS) by the data unification at the sectoral level;
- Start the research on the role of forests in the mitigation of energy balance issues of the country, which will create the preconditions for the activation of the international funds for the advancement of biofuel consumption. The economic policy measures will stimulate the consumption of wood for energy and simultaneously help solve the issues of forests in which fuelwood is the major product.

4.3. The role of the Forest Sector and Forests in Environmental Protection and Nature Protection

Serbia as the country rich in biodiversity, primarily in forest ecosystems, both by a number of plant and animal species and intraspecific variability and by the landscape beauty accepts wholly the concept of sustainable development of the forest sector and sustainable management of forests, which make up a significant percentage of the overall nature riches.

The centuries-long tradition of Serbian people and the State relying on the forest and the life with the forest, contributes to higher awareness of the forest significance and all forest multiple benefits. In the recent past, this attitude has led to the active participation of our country in the global processes of protection and sustainable utilisation of natural riches.

The forest sector of Serbia, by recognising the generally accepted principle of the balance of economic, ecological, social and cultural forest functions, can offer a significant contribution to the sustainable development of the Republic.

- и стручних сазнања;
- Подстицање учешћа заинтересованих страна, нарочито у руралним подручјима, у одлучивању и расподели одговорности о битним питањима везаним за управљање шумама;
- Подршка оснивању и развоју малих и средњих предузећа за обављање послова у шумарству и осталим делатностима везаним за шуму;
- Развој модерног и јединственог информационог система шумарства који ће бити компатибилан са информационим и комуникационим системом Европске Уније (EFIS) унификацијом података на нивоу сектора шумарства;
- Покретање истраживања о улози шума у ублажавању проблема енергетског биланса земље чиме се стварају предуслови за активирање међународних фондова за унапређење коришћења биогорива. Мерама економске политике стимулисаће се потрошња дрвета као енергетског горива и, истовремено, омогућити решавање проблема шума у којима је огревно дрво главни производ.

4.3. Улога шумарског сектора и шума у очувању и унапређењу животне средине и заштити природе

Србија као земља богата биодиверзитетом, пре свега, у шумским екосистемима, како бројем биљних и животињских врста и унутарврсном варијабилношћу, тако и лепотом предела у потпуности прихвата концепт одрживог развоја сектора шумарства и одрживог газдовања шумама које чине значајан део укупних природних богатстава.

Вековна традиција ослањања српског народа и државе на шуму и заједнички живот са шумом доприноси повећању свести о значају шума и свим користима од шуме. Такав став довео је у новијој прошлости и до активног учешћа наше земље у глобалним процесима заштите и одрживог коришћења природних богатстава.

Шумарски сектор Србије, уважавајући опште-прихваћени принцип равнотеже економских, еколошких, социјалних и културних функција шума, може да пружи значајан допринос одрживом развоју Републике.



4.3.1. Forests in the protected nature areas

The concept of sustainable forest management should be fully applied in forest management in the protected nature areas. The support to this concept should be realised by a clear definition and balanced identification of the priority forest functions, and by recognising the economic potentials of the State and the demands of the population in these mainly rural districts. By recognising the need to designate some parts of the forests for the primarily ecological, social and cultural functions, to date, about 543,000 ha (6.1%) of the territory of the Republic of Serbia have been designated by different methods of protection. In Serbia, there are 5 National Parks (Frulička Gora, Kopaonik, Tara, Jadar Planina, and Zlatibor - Gvozdna Kapija), 15 parks of nature, 50 strict nature reserves and 21 special nature reserves 284 monuments of nature, 16 localities of remarkable characteristics and 37 of historical significance and 642 natural rarities.

The inadequate valuation of the resources and services, as well as the insufficient cross-sectoral and institutional cooperation, caused some deficiencies in forest management in the protected areas as well as in their designations.

Considering all the above, the forest sector has a clear intention to participate more actively in the adequate development of the network of protected nature, harmonised with the adopted international commitments, economic potentials of the State and the demands of rural development.

The objective is the enhancement of sustainable management of the forests in the protected nature areas, based on the harmonised development of the ecological, economic, social and cultural forest functions, and consistent with the harmonised and adopted international standards and the National Strategy of Sustainable Development



4.3.1. Шуме у заштићеним природним добрима

Концепт одрживог газдовања шумама у потпуности се мора применити у газдовању шумама у заштићеним природним добрима. Подршка овом концепту мора се остваривати јасним дефинисањем и уравнотеженим одређивањем приоритетних функција шума уз уважавање

економских могућности државе и потреба становништва у тим, у главном, руралним подручјима. Уважавајући потребу за издвајањем делова шума у циљу испуњавања, пре свега, еколошких, социјалних и културних функција, у Србији је до сада на различите начине стављено под одређени вид заштите око 543,000 ха (6,1%) територије Републике од чега 5 националних паркова (Фрушка гора, Копаоник, Тара, Шар планина, и Ђердап – Гвоздена капија), 15 паркова природе, 50 строгих и 21 специјалних резервата природе, 284 споменика природе, 16 предела изузетних одлика, 37 предела од културног и историјског значаја и 642 природне реткости.

Неадекватна валоризација ресурса и услуга, као и недовољна међусекторска и институционална сарадња, проузроковали су одређене недостатке у газдовању шумама у заштићеним природним добрима и њиховом успостављању.

Уважавајући претходно, изражава се јасна намера шумарског сектора за активнијим учешћем у адекватном развоју мреже заштићених подручја, усаглашене са прихваћеним међународним обавезама, економским могућностима државе и потребама руралног развоја.

Циљ је унапређење одрживог газдовања шумама у заштићеним природним добрима, засновано на усклађеном развоју еколошке, економске, социјалне и културне функције шума, а у складу са усаглашеним и прихваћеним међународним стандардима и Националном стратегијом одрживог развоја.



To attain this objective, the following measures are planned:

- Identify and apply the national criteria and indicators for the designation of the parts of forest ecosystems as the protected nature areas, consistent with the generally accepted international criteria and indicators;
- Harmonise the presently protected nature areas with the national criteria and indicators;
- Identify and apply the directives of sustainable forest management in the protected nature areas;
- Develop the system of legal and physical protection of forests in the protected nature areas, with the determination of the real compensation to the forest owner for the refused or limited use;
- Establish the model of financing of the protected nature;
- Build and maintain the infrastructure which is in the function of improving the protected nature, to the extent that it is justifiable and environment friendly;
- Based on the general interests, identify the most favourable form of management of the protected nature, with the essential participation of the local communities and forest owners;
- Upgrade the quality of information on the significance of the protected nature.

4.3.2. Biodiversity conservation and enhancement in forest areas



The main interest of Serbia is the conservation and advancement of the very rich biological diversity contained, first of all, in forest ecosystems. Thanks to its complex and specific plant-geographic position, Serbia is a significant source of indigenous plant and animal resources. The number of 4300 plant species classified in 157 families and 888 genera, over the territory of the former Yugoslavia, compared to other European and world regions, makes the territory of Serbia and Balkan one of the most significant centres of floral diversity of Europe. Forest ecosystems in Serbia consist of about 250 indigenous forest species, which by geographic-floral elements belong to central-European, Pontic and Mediterranean

За постизање овог циља планиране су следеће мере:

- Утврђивање и примена националних критеријума и индикатора за установљење делова шумских екосистема као заштићених природних добара у складу са општеприхваћеним међународним критеријумима и индикаторима;
- Усклађивање постојећих заштићених природних добара са националним критеријумима и индикаторима;
- Утврђивање и примена смерница одрживог газдовања и управљања шумама у заштићеним природним добрима;
- Унапређење система правне и физичке заштите шума у заштићеним природним добрима, уз утврђивање реалне надокнаде власнику шуме за ускраћено или ограничено коришћење;
- Утврђивање модела финансирања заштићених природних добара;
- Подизање и одржавање инфраструктуре која је у функцији унапређења заштићених природних добара, а у мери у којој је то оправдано и еколошки прихватљиво;
- Уважавањем општег интереса утврдити најповољнији облик управљања заштићеним природним добрима уз обавезно укључивање локалних заједница и власника шума;
- Унапређење квалитета информисања о значају заштићених природних добара.

4.3.2. Очување и унапређење биодиверзитета у шумским подручјима

Основни интерес Србије је очување и унапређење веома богатог биолошког диверзитета садржаног, пре свега, у шумским екосистемима. Због сложеног и специфичног биљно-географског положаја Србија је значајан извор аутохтоних биљних и животињских ресурса. Број од 4300 биљних врста распоређених у 157 фамилија и 888 родова на територији бивше Југославије, у поређењу са другим регионима Европе и света на непосредан начин одређује територију Србије и Балкана као један од најзначајнијих центара флористичког диверзитета Европе. Шумски екосистеми Србије изграђени су од око 250 аутохтоних дрвенастих врста које према географско-флорним елементима припадају



elements. The presence of 88 wild fruit tree species in 18 genera is especially significant. The wildlife is represented by numerous species of freshwater fish (86), amphibians and reptiles (46), birds (350) and land mammals (94). Such national wealth requires an adequate treatment by system solutions for the conservation and advancement of biodiversity in forest ecosystems.

The objective is the conservation, the appropriate enhancement and the sustainable utilisation and evaluation of forest biodiversity.

To attain this objective, the following measures are planned:

- Formulate the strategy of protection, conservation and enhancement of biodiversity in Serbia;
- Develop and harmonise the regulations with modern demands of sustainable management of wild plant and animal species, EU regulations and multilateral conventions on biodiversity protection (protection and forbidden harvesting of rare and endangered wild plant and animal species; control of trade in protected species and their products, introduction of exotic species, plant or animal diseases or pests, indigenous and domesticated plant or animal diseases or pests and the species of fauna with a harmful effect on the environment or harmful effect to indigenous species of wild flora and fauna);
- Promote the inter-sectoral co-operation in the protection and enhancement of biodiversity, and nature protection in general, with the active participation of the forest sector in the formulation of the National Strategy and Action Plan of biodiversity protection and enhancement;
- Identify and implement the national criteria and indicators of sustainable management of biodiversity, especially of the representative, rare and vulnerable forest ecosystems, threatened species, and the biodiversity in the commercial forests;
- Update the register and mapping of the ranges of wild plant and animal species;
- Advance the methods of directed use of the gene pool of forest tree species by in situ and ex situ conservation and advanced production of quality forest seed and planting material of controlled origin, as well as the active participation in the European programme for the protection of forest genetic diversity (EUFORGEN);
- Support the implementation of international commitments in biodiversity protection in forest ecosystems;





средње-европском, понтском и медитеранском елементу. У оквиру шумских ресурса посебан значај има присуство 88 дивљих дрвенастих воћних врста у 18 родова. И богатство дивљег животињског света представљено је великим бројем врста слатководних риба (86), водоземаца и гмизаваца (46), птица (350) и копнених сисара (94). Овакво национално богатство захтева и адекватан третман кроз системска решења за очување и унапређење биодиверзитета шумских екосистема.

Циљ је очување, реално унапређење, одрживо коришћење и валоризација биодиверзитета шума.

За постизање овог циља битне су следеће мере:

- Израда Стратегије заштите, очувања и унапређења биодиверзитета Србије;
- Развој и усаглашавање прописа са савременим захтевима у одрживом управљању дивљим биљним и животињским врстама, прописима ЕУ и мултилатералним конвенцијама о заштити биодиверзитета (заштита и забрана коришћења ретких и угрожених дивљих биљних и животињских врста; контрола промета и трговине заштићеним врстама и производима од њих, интродукције егзотичних врста, биљних или животињских болести или штеточина, домаћих и одомаћених биљних или животињских болести или штеточина и врста фауне које имају штетне ефекте на животну средину или су штетни за аутохтоне врсте дивље флоре и фауне);
- Промовисање међусекторске сарадње у заштити и унапређењу биодиверзитета, и заштити природе у целини, уз активно учешће сектора шумарства у изради стратегије и акционог плана за заштиту, очување и унапређење биодиверзитета;
- Утврђивање и примена националних критеријума и индикатора одрживог управљања биодиверзитетом, а посебно репрезентативним, ретким и осетљивим шумским екосистемима, угроженим врстама и биодиверзитетом у производним шумама;
- Ажурирање регистра и картирање ареала дивљих биљних и животињских врста;
- Унапређење метода за усмерено коришћење генофонда шумских врста дрвећа кроз *in situ* и *ex situ* очување и унапређење производње квалитетног шумског семена и садног материјала контролисаног порекла, као и активно учешће у европском програму за заштиту

- Promote the quality information on the significance of biodiversity in forest ecosystems at all levels.

4.3.3. Protection, social and cultural forest functions

Forest, as the most valuable part of the ecosystem, capable of significantly improving the general life conditions, occupies a special position in the global concept of environmental protection. Therefore, it requires a special treatment by an appropriate system of protection, harvesting, management and sustainable development. This refers especially to the protection and regulatory forest functions regarding the air, water, soil, landscapes, noise, mitigation of climate changes at the global level, carbon sinks in biomass, but also social and cultural forest functions. The harmonisation of the economic, ecological, social and cultural forest functions within the sustainability system is essential for the survival of forest ecosystems and healthy environment in general.

The objective is the conservation, advancement, sustainable utilisation and evaluation of the protection, social, cultural and regulatory forest functions.

To attain this objective, the following measures are planned:

- Legal and institutional frameworks for the support to protection forest functions by the regulation and restriction of the forest management practice, aiming at soil erosion control, protection of water resources and infrastructure;
- In the formulation of the national, regional and local spatial plan documents, ensure the model of cross-sectoral co-operation that will recognize all forest functions;
- The guidelines in forest management planning and implementation in practice, that will completely acknowledge the need for conservation, advancement and sustainable utilisation of the protective forest functions;
- Develop the methodology for the economic valuation of the protection forest function and determine the real compensation for the use of these forest functions;
- Stimulate the fundamental and applied research in the function of conservation, enhancement, sustainable utilisation and valuation of the protection forest function;
- Regular inventory and cadastre of forest areas which are managed predominantly for the conservation of the protection forest function,
- The State agency competent for forestry will affirm in practice the mechanism of the analysis of environmental impact of the activities of other sectors which can directly endanger forest ecosystems, but it will also define the list of activities in forestry for which such an analysis should be made;
- The Government will ensure the regulatory, institutional and economic measures to help and

- шумског генетског диверзитета (EUFORGEN);
- Подршка спровођењу међународних обавеза у заштити биодиверзитета у шумским екосистемима;
- Унапређење квалитета информисања о значају биодиверзитета у шумским екосистемима на свим нивоима.

4.3.3. Заштитне, социјалне и културне функције шума

Шума као највреднији део екосистема, способан да значајно побољша опште услове живота, заузима најважније место у глобалном концепту заштите и унапређења животне средине и, самим тим, захтева и посебан третман кроз примерен систем заштите, коришћења и управљања свим функцијама шума у оквиру одрживог развоја. Ово се посебно односи на заштитне и регулаторне функције шума у односу на ваздух, воду, земљиште, пределе, буку, ублажавање климатских промена на глобалном нивоу кроз складиштење угљеника у биомаси, али и социјалну и културну функцију шума. Усаглашеност економске, еколошке, социјалне и културне функције шума у систему одрживости, од суштинског је значаја за опстанак шумских екосистема и здраве животне средине уопште.

Циљ је очување, унапређење, одрживо коришћење и валоризација заштитних, социјалних, културних и регулаторних функција шума.

За постизање овог циља планиране су следеће мере:

- Обезбеђење законских и институционалних оквира за подршку заштитним функцијама шума регулисањем и ограничавањем праксе газдовања шумама у циљу заштите земљишта од ерозије, заштите водних ресурса и инфраструктуре;
- При изради националних, регионалних и локалних просторних планских докумената обезбедити модел међусекторске сарадње који ће уважавати све функције шума;
- Израда смерница при планирању и спровођењу газдовања шумама у пракси које ће у потпуности уважити потребу за очувањем, унапређењем и одрживим коришћењем заштитних функција шума;
- Развој методологије за економску валоризацију заштитних функција шума и утврђивање реалне надокнаде за коришћење тих функција шума;
- Стимулисање фундаменталних и примењених истраживања у функцији очувања, унапређења, одрживог коришћења и валоризације заштитних функција шума;
- Редовно спровођење инвентаризације и израда катастра површина шума којима се приоритетно газдује ради очувања заштитних функција шума,
- Државни орган надлежан за шумарство афирмисаће у пракси механизам анализе

- support the conservation and enhancement of recreation and medicinal forest functions and enable their sustainable utilisation in the forest areas that meet these functions;
- In the sustainable utilisation of the priority forest functions, the customary and traditional rights of the autochthonous population in forest (rural) areas will be especially respected. The employment and the correct distribution of income from the utilisation of these functions should be ensured as well as the protection of significant historical and cultural features and localities;
 - Bearing in mind the forest hazard caused by anthropogenically induced climate changes and their regulatory functions in the global carbon cycling, the Government will support the research and analysis of the potential scope and method of carbon sinks in forests, promote the efficient generation and consumption of bio-energy from the sustainably managed forests, pursuant to the UN Framework Convention on Climate Change and Kyoto Protocol, and thus create the conditions for applying for the international funds for the increase of forest area.

4.4. Forest Status and Protection

The present forest state, the significance and the role of the breeding stock in the economic activities of the country, the more significant engagement of the society and the State in forest protection and enhancement have imposed the following decisions: retaining the property, protection and increase and legal-property strengthening of the possessions (holding).

4.4.1. The status and protection of state-owned forests

The state-owned forests, taking into account their specific public function, are considered as the specific state capital and they guarantee the realisation of ecological, social and economic interests of the society. The State, as the owner of this capital, has two basic interests regarding forests: (1) the value of the capital (forest) must not be reduced, i.e., it must be increased, and (2) the State (owner) requires the realisation of multiple benefits from the capital (forest).



утицаја на животну средину за активности других сектора које непосредно могу угрозити шумске екосистеме, али и дефинисати и листу активности у шумарству за које је неопходно извршити овакву анализу;

- Влада ће обезбедити, регулаторне, институционалне и економске мере за помоћ и подршку очувању и унапређењу рекреативних и здравствених (лековитих) функција шума и омогућити њихово одрживо коришћење у шумским подручјима која испуњавају ове функције;
- У одрживом коришћењу приоритетних функција шума посебно ће се уважавати обичајна и традиционална права аутохтоног становништва у шумским (руралним) подручјима и осигурати запошљавање, правилну расподелу прихода од коришћења ових функција и заштиту знаменитих историјских и културних објеката и локалитета тог становништва;
- Влада ће пружити подршку истраживању и анализи могућег обима и метода за складиштење угљеника у шумама, промовисати ефикасну употребу био-енергије из шума којима се одрживо газдује, а у складу са Оквирном конвенцијом УН о климатским променама и Кјото протоколом, и тиме створити услове за конкурисање код међународних фондова за повећање површина под шумама.

4.4. Статус и брига о шумама

Постојеће стање шума, досадашњи значај и улога шумског фонда у укупној привредној активности земље, значајније ангажовање друштва и државе на заштити и унапређивању шума су наметнули опредељења: задржавање власништва, заштита и повећање и правно-својинско учвршћивање поседа.

4.4.1. Статус и брига о државним шумама

Државне шуме, обзиром на своју специфичну јавну функцију, сматрају се специфичним државним капиталом и представљају гарант остваривања еколошких, социјалних и економских интереса друштва. Држава, као власник овог капитала, има у односу на шуму, два основна интереса: (1) да се вредност тог капитала (шума) не сме умањити, односно, да се мора повећавати, и (2) да држава (власник) захтева остваривање вишеструких користи од тог капитала (шуме).

Одрживо газдовање државним шумама подразумева обавезу сталне заштите, одржавања, обнављања и тиме остваривања бројних опште-корисних функција шума која се мора трајно остваривати у свакој јединици планирања.

Sustainable management of state forests implies the commitment of permanent forest protection, maintenance and regeneration and thus the realisation of numerous multiple-benefit forest functions that should be continuously realised in each unit of planning.

The objective of sustainable development of state forests will be achieved by the clear decisions of the State: to retain and guarantee the forest ownership, to delimit the forest lands, stimulate the consolidation of parcels and establish and update the forest cadastre.

The objective is the sustainable development of the state forest sector taking into account the ecological, social and cultural demands, as well as the creation of the highest possible added value of forest products.

To attain this objective, the following measures are planned:

- Advance the system of planning in forestry;
- Develop the national criteria, indicators and guidelines for sustainable forest management pursuant to the Pan-European criteria and indicators of sustainable management and stimulate the voluntary forest certification;
- Quality and quantity advancement of forest resources by the application of modern methods of management, with special emphasis on the monitoring of the forest condition, forest protection and biodiversity of forest ecosystems, the realisation of the functions of education, research, recreation, tourism and other forest functions;
- The State will tend to increase permanently and consolidate and enlarge the state forest estates;
- The State will validate the ownership of the forests of which it is the owner now and update the cadastre of forests and other wooded lands;
- Identify and delimit the agricultural and forest lands;
- Upgrade and harmonise the regulations on the change of land use and transfer of property, as well as the purchase of state forests and woodland,
- Advance the system of supervision on the activities of management of state-owned forests and forest lands;
- Develop the partnership between the State and other stakeholders in sustainable forest management founded on the adequately identified rights and responsibilities.

4.4.2. The status and protection of private forests

The modest economic capacity of forest owners, often in the periods of significant disturbances of economic and social development, forces the owners to harvest their forests beyond forest potentials, although the forest condition calls for the help. This endangers the common – national inter-

Постизање циља одрживог развоја државних шума обезбедиће се јасним опредељењем државе о задржавању и осигурању власништва над својом шумом, спровођењу разграничења, стимулисању арондације и успостављању и ажурирању катастра шума.

Циљ је обезбеђивање одрживог развоја државног шумарског сектора узимајући у обзир еколошке, социјалне и културолошке захтеве, као и стварање највеће могуће додатне вредности производа шума.

За постизање овог циља планиране су следеће мере:

- Унапређење система планирања у шумарству;
- Развој националних критеријума, индикатора и смерница за одрживо газдовање шумама у складу са Све-европским критеријумима и индикаторима одрживог газдовања и подстицање добровољне сертификације шума;
- Квалитативно и квантитативно унапређење шумских ресурса применом савремених метода газдовања, при чему ће се посебан значај дати мониторингу стања шума, заштити шума и биолошке разноврсности шумских екосистема, остваривању функције образовања, истраживања, рекреације, туризма и осталих функција шума;
- Држава ће тежити сталном увећању и укрупњавању државног шумског поседа;
- Држава ће утврдити власништво над шумама којима сада располаже и ажурирати катастар шума и шумског земљишта;
- Идентификовање и разграничење пољопривредног и шумског земљишта;
- Дограђња и усаглашавање прописа о промени намене и отуђивању, као и прибављању шума и шумског земљишта;
- Унапређење система надзора над активностима у газдовању шумама и шумским земљиштима у државној својини;
- Развој партнерског односа између државе и осталих интересних група у одрживом газдовању шумама утемељеном на јасно утврђеним правима и одговорностима.

4.4.2 Статус и брига о приватним шумама

Скромне економске могућности власника шума, често у временима значајних поремећаја у привредном и друштвеном развоју земље, приморавају власнике да из своје шуме узимају знатно изнад њених могућности, иако стање шума захтева његову помоћ, чиме се угрожава општи – национални интерес исказан кроз принцип одрживог газдовања, а посматрано дугорочно и интерес власника. Такав изнуђени однос власника према својој шуми и доста пасивна подршка државе у заштити и унапређивању тих шума, указују на потребу улагања заједничких и усклађених напора државе и власника како би се стално обезбеђивале оне функције шуме које су у општем и у интересу власника.

est, expressed through the principle of sustainable management, and from the long-term aspect also the owner's interest, This forced attitude of the owners to their forests and a rather passive support of the State for the protection and advancement of private forests, point to the need of investing mutual and harmonised efforts of the State and the owners to safeguard permanently those forest functions which are both in common interest and in the owners' interest.

The responsibility of the State in resolving almost all major issues of that part of the growing stock, from the assessment of forest state to the organisation of forest owners, requires the State initiative undertaken especially in cases when the owners' initiative is lacking, and the decisive executive role, to establish and reach the uniform attitude to forests regardless of the ownership form.

The objective is the enhancement of private forests and the sustainable development of private forestry in the framework of rural development.

To attain this objective, the following measures are planned:

- Assessment of the state of private forests and the development of the planning and control system of private forest management;
- Professional and financial support to the organisation of forest owners in the aim of strengthening their capacity of the realisation of sustainable forest management;
- Efficient system of support to private forest owners and to the establishment of small and medium enterprises in forestry and the related activities;
- Creation of legal preconditions for unobstructed implementation of the sustainable management in the cases when the owners are not able to, do not want to, or do not have the interest to execute the plan documents, by which they endanger the general interest and the interest of other forest owners;
- By creating the normative preconditions, the consolidation of private forest holdings will be enabled, and it will be stimulated by measures of economic policy whereas further fragmentation of forest holdings will be prevented;
- The Government will optimally use the available measures of economic policy and ensure the permanent and long-term financial means for the stimulation of private forest owners, to ensure the protection and improvement of the state of private forest resources.

4.5. Status and Protection of Game

Multi-annual absence of institutional development and its significant role brought about the direct risk to the abundance and distribution of some game species, and also the inadequate and irrational harvesting of wild game.

Истакнута одговорност државе у решавању скоро свих битних проблема тог дела шумског фонда, од утврђивања стања шума па до организовања шумовласника, захтева преузимање иницијативе државе нарочито у случајевима када изостане иницијатива власника, као и одлучне извршне улоге, како би се успоставио и достигао истоветан однос према шуми без обзира на својински облик.

Циљ је унапређење стања приватних шума и одрживи развој приватног шумарства у оквиру руралног развоја.

За постизање овог циља планиране су следеће мере:

- Утврђивање стања шума у приватном власништву и развој система планирања и контроле газдовања приватним шумама;
- Стручна и финансијска подршка организовању власника шума у циљу јачања њихових способности у реализацији одрживог газдовања шумама;
- Стварање ефикасног система подршке приватним власницима шума и оснивању малих и средњих предузећа у шумарству и сродним делатностима;
- Стварање законских предуслова за несметано спровођење одрживог газдовања у случајевима када власници нису у могућности, не желе или немају интерес да спроводе планска документа, чиме угрожавају општи интерес и интерес других власника шума;
- Влада ће стварањем нормативних предуслова омогућити и мерама економске политике подстицати укрупњавање шумских поседа у приватном власништву и онемогућити даљу фрагментацију шумских поседа;
- Влада ће оптимално користити расположиве мере економске политике и обезбедити стална и дугорочна финансијска средства за подстицај власницима приватних шума како би се обезбедила заштита и унапредило стање шумских ресурса у приватном власништву;

4.5. Статус и брига о дивљачи

Дугогодишње одсуство развоја институција и њихове значајније улоге је довело до директног угрожавања одређених врста дивљачи, по бројности и распрострањености, као и неадекватног и нерационалног коришћења.



The present unsatisfactory state of game populations is, inter alia, the consequence of an inconsistent and imperfect attitude of the State to the issues of game possession, the issues of legal-property rights which are derived from the right of game management and the rights of possession of the lands in which game is reproduced and reared, as well as of the inadequate definition of hunting as a commercial activity and hunting for meeting the needs of individuals or groups, or hunting as a hobby.

The strategy of sustainable game management and the development of hunting, based on the principles of wise and rational land use, with the adequate inter-sectoral treatment and the multi-functional approach, will define the significance of the state of resources and the need of its improving.

The State is the most responsible factor for the development of hunting and for adoption of the legal-regulatory mechanisms crucial in satisfying the ecological, economic and social functions of the society.

The objective of the Strategy, by the corresponding measures of planning, management and control, is to conserve and improve the genetic potential, the abundance and quality of game populations.

To attain this objective, the following measures are planned:

- Sustainable forest management in all segments (planning, implementation, disposal) encompasses the simultaneous sustainable game management, i.e. the optimal conditions for improving the state of autochthonous game and the return of extinct indigenous game species; sustainable forest management in all segments (planning, implementation, handling) encompasses the simultaneous sustainable game management, i.e. the optimal conditions for improving the state of autochthonous game and the return of extinct autochthonous game species;
- Recognising that wildlife is a resource of general interest and in agreement with the objectives and this Strategy, the State agency responsible for forestry and game management shall draw the proposal of the Hunting Development Strategy for the Republic of Serbia;
- Based on the participation of all the relevant factors, the Government will create the regulatory, institutional and economic frameworks for the implementation of the Hunting Development Strategy for the Republic of Serbia.

4.6. Wood Industry and Market

The overall significance of the wood industry sector, which has an important role in Serbia's gross domestic product, employment and foreign trade, is considerably lower than its potential. The privatisation of major social enterprises for wood processing has not been completed and the use of

Садашње незадовољавајуће стање популација дивљачи је, између осталог, последица неодговарајућег одређивања државе према питањима својине над дивљачи, имовинско-правним проблемима који проистичу из права газдовања дивљачи и својинских права над просторима у којима се дивљач размножава и гаји, као и неодговарајућег дефинисања ловства као привредне делатности и ловства ради задовољења личних потреба појединца или група, односно ловства као хобија.

Стратегија одрживог газдовања дивљачи и развоја ловства, заснованог на принципима мудрог и рационалног коришћења простора, уз адекватан међусекторски третман и обезбеђивање полифункционалног приступа, дефинисаће значај и потребу унапређења стања ресурса.

Држава је најодговорнији чинилац за развој ловства и обезбеђивање свих правно-регулаторних механизма, као пресудних у задовољавању еколошких, економских и социјалних функција друштва.

Циљ стратегије развоја шумарства је очување и унапређење генетског потенцијала, бројности и квалитета популација дивљачи применом одговарајућих мера планирања, газдовања и контроле.

За постизање овог циља планиране су следеће мере:

- Одрживо газдовање шумама у свим сегментима (планирање, реализација, располагање) које подразумева истовремено одрживо газдовање дивљачи, односно стварање оптималних услова за унапређивање стања аутохтоне дивљачи и реинтродукцију аутохтоне дивљачи;
- Уважавајући да је дивља фауна добро од општег интереса, а у складу са овом стратегијом, орган државне управе недлежан за шумарство и ловство припремиће предлог Стратегије развоја ловства Републике Србије;
- Влада ће, на основу учешћа свих релевантних чинилаца, створити правне, институционалне и економске оквире за спровођење Стратегије развоја ловства РС.

4.6. Дрвна индустрија и тржиште производа

Укупан значај сектора дрвне индустрије, који има важну улогу у стварању друштвеног производа, запошљавању и спољној трговини Србије, је данас знатно мањи од потенцијала који поседује. Процес приватизације великих друштвених предузећа за прераду дрвета није до краја завршен и коришћење тих капацитета је на ниском нивоу, као и организованост сектора тако да је заштита интереса препуштена појединачним предузећима, која са мањим или већим

these capacities is at a low level, as well as the organisation of the sector. The protection of interests is left to individual enterprises, which with more or less success, lobby for their own interests. Almost identical situation occurs in mutual information and co-operation with other stakeholders. The percentage of export products with higher added value added is low, although the situation has changed positively in the past years. The applied technology in major systems is predominantly outdated, so that their products are mainly non-competitive on the demanding foreign markets. The innovations of process and products are at a very low level, as well as quality standards, which are almost not implemented at all. In general, the sector is characterised by very low efficacy.



The objective is a sustainable and economically efficient wood industry sector competitive on the world market and contributing to the advancement of the forest sector, environmental protection and development of the national economy.

To attain this objective, the following measures are planned:

- Assessment of the state of the actual wood industry capacity;
- Priority definition of the development strategy of the wood industry sector;
- Termination of the process of privatisation of wood industry enterprises;
- Permanent dialogue of the representatives of forestry, wood industry and other stakeholders, and the representatives of environmental protection in the aim of reaching the optimal utilisation and protection of forest resources;
- Permanent mutual communication of the representatives of the forest and wood industry sectors on the changes in the environment and the challenges in the foreign markets;
- Introducing the system of production quality control and the harmonisation of technical norms in the field of wood industry with the European and international standards;
- Stimulation of the increase of competitiveness on the market by the measures of economic policy;
- Encouraging the export of products with a higher added value, discouraging export of raw materials and stimulating export of final products;
- Stimulating the application of new technologies and innovations;
- Support to interest and business associations;



успехом лобирају за сопствене интересе. Готово истоветна ситуација је и у међусобном информисању и сарадњи са осталим заинтересованим странама. У извозу је мала заступљеност производа са већом додатном вредношћу, иако се ситуација претходних година позитивно мења. Примењена технологија је претежно застарела у великим системима, тако да су производи углавном неконкурентни на захтевним иностраним тржиштима. Иновације процеса и производа су на врло ниском нивоу, као и стандарди квалитета који се скоро не примењују. Свеукупно гледано, сектор се одликује врло ниском ефикасношћу.

Циљ је стварање одрживог и економски ефикасног сектора дрвне индустрије који ће бити конкурентан на светском тржишту и тиме доприносити унапређењу сектора шумарства, заштити животне средине и развоју домаће привреде.

За постизање овог циља планиране су следеће мере:

- Сагледавање стања постојећих капацитета за прераду дрвета;
- Приоритетно дефинисање стратегије развоја сектора дрвне индустрије;
- Завршетак процеса приватизације предузећа дрвне индустрије;
- Трајни дијалог представника сектора шумарства, дрвне индустрије и осталих заинтересованих страна, као и представника заштите животне средине у циљу постизања оптималног коришћења и заштите шумских ресурса;
- Стална међусобна комуникација представника сектора шумарства и дрвне индустрије о променама у окружењу и изазовима на страним тржиштима;
- Установљаване система управљања квалитетом производње и хармонизација техничких норми из области дрвне индустрије са европским и међународним стандардима;
- Подстицај подизању конкурентности на тржишту мерама економске политике;
- Стимулација извоза производа са већом додатном вредности, дестимулација извоза сировине и стимулација извоза финалних производа;
- Стимулисање примене нових технологија и иновација;
- Подршка интересном и пословном удруживању;
- Јачање система праћења токова сировина и готових производа као услова за дефинисање средњорочних мера за развој сектора;

- Strengthening the system of monitoring the flows of raw materials and final products, as the conditions for defining the mid-term measures for the sector development;
- Ensuring the mechanisms for soft loans;
- Encouraging the conversion programmes for lower-value forest products that are project-oriented into the domestic raw-material base;
- Creating the conditions for the beginning of the Forest Certification process for wood products.

4.7. Education and Training

Permanent learning and application of new knowledge and new technologies at all levels are the main prerequisites for the sector development. Education system should be in line with the needs of the profession both in quality and quantity. The deficiencies of forestry education which are observed in practice are the insufficient practical knowledge acquired during education and insufficient knowledge of many fields of interest for the stable sectoral development. Additional difficulties in practice are caused by the insufficient competence in foreign languages and information technologies. Also, many international treaties and commitments taken by Serbia require the education of modern professionals that will be able to follow the trends at the global level. Because of the undefined development policy, a significant problem is the hyper-production of university-educated persons without any prospects of employment.

The actual state of forest resources, the planned activities in the sectoral development and the diversity of demands and expectations of the society regarding the forests, impose the need for the institutionalisation of the continued and intensive training of forest professionals in practice, by defining and implementing the programmes for the modernisation of practical and theoretical knowledge.

The state of private forests, the issues of private forest owners reflected in insufficient information and unawareness of the available forest resource potentials and the method of management which enables the maximal utilisation of the potentials on the principle of sustainability, require a special approach to permanent and qualified education and information of private forest owners.

The poor co-ordination in the co-operation among the institutions within the sector, and especially the inter-sectoral co-operation in the field of education, impose the institutionalisation of these activities in the aim of getting the precise data on the employment quotas at all levels in the forest sector, and the contents of education programmes consistent with the trends.

The objective is the education of competent professional staff for forest sector.

- Влада ће обезбедити механизме за кредитирање под повољним условима;
- Подстицање оних програма за прераду шумских сортимената мање вредности који су пројектно оријентисани на домаћу сировинску основу;
- Стварање могућности за запоочињање процеса сертификације производа од дрвета.

4.7. Образовање и усавршавање

Стално стицање и примена нових знања, као и усвајање нових технологија на свим нивоима основни су предуслови развоја сектора. Образовни систем мора бити у складу са потребама струке у квалитативном и квантитативном погледу. Недостатци у шумарском образовању који се у пракси уочавају односе се на недовољна практична знања стечена у процесу школовања и недовољно познавање многих области од интереса за стабилан развој сектора. Додатне потешкоће у пракси огледају се и кроз недовољно познавање страних језика и употребу информатичких технологија. Такође, многи међународни договори и обавезе које је Србија преузела условљавају образовање савремених кадрова који ће бити у стању да прате трендове на глобалном нивоу. Услед недефинисане политике развоја значајан проблем представља и хиперпродукција кадрова факултетског образовања без дугорочних изгледа за запослење.



Постојеће стање шумских ресурса, планиране активности у развоју сектора и различитост потреба и очекивања друштва у односу на шуме, намећу потребу институционализовања континуираног и интензивног унапређивања знања шумарских стручњака у пракси дефинисањем и спровођењем програма за осавремењивање практичних и теоретских знања.

Стање приватних шума, проблеми приватних власника шума који се могу сагледати кроз недовољну информисаност и непознавање потенцијала шумских ресурса којима власници располажу и начина газдовања који би омогућио максимално коришћење ових потенцијала, уз поштовање принципа одрживости захтевају посебан приступ у сталном и квалификованом образовању и информисању приватних власника шума.

To attain this objective, the following measures are planned:

- Development of forestry education strategy as the base of a modern education system consistent with the needs of forestry development in the changed socio-economic, scientific and technological conditions;
- Establishment of the consultant body for forestry education and training, which will, based on the Strategy, define the needs for professional staff, the adequate institutional adjustment and the contents of the curricula;
- Innovation and development of forestry education programmes for the number and qualifications of the forestry professionals required for unhindered functioning and sustainable development of forestry;
- Establishment of the system of education of private forest owners by organising and developing specific training programmes, as the prerequisite of the improvement of private forests;
- Education and innovation of knowledge through permanent training of the employed in the State agencies and public services of the forest sector.

4.8. Research

The qualified research staff in forestry is the pillar of forestry development in all segments. The main problems of forestry research are the insufficient research capacities in the existing research institutions, lack of co-ordination in identifying the needs for resolving the acute issues in practice, which often lead to overlapping research and irrational use of the modest human and material resources. The above deficiencies in research, and also the numerous problems of the forestry profession, require in addition to the multidisciplinary approach, also an imperative change of the orientation from the predominantly fundamental research to the user-friendly applied research, intended to both large systems and private forest owners, as well as to small and medium enterprises.

The objective is the fostering of applied multidisciplinary research, development of forestry technologies and capacity building in research institutions.



Слаба координација у сарадњи међу институцијама у оквиру самог сектора, а посебно међусекторска сарадња у области образовања намеће питање институционализовања ових активности у циљу добијања тачних података о кадровским потребама на свим нивоима у шумарском сектору и садржају образовних програма у складу са трендовима.

Циљ је образовање одговарајућих стручних кадрова за сектор шумарства.

За постизање овог циља планиране су следеће мере:

- Израда стратегије образовања кадрова у шумарству која ће дати основ за успостављање савременог система образовања у складу са потребама и развојним правцима струке у измењеним социо-економским, научним и технолошким условима;
- Оснивање саветодавног тела за образовање и обуку у шумарству које ће, на основу израђене стратегије дефинисати потребе за стручним кадровима, одговарајућем институционалном прилагођавању и садржајем наставних програма;
- Иновирање и развој програма образовања шумарских стручњака у броју и квалификацији неопходној за несметано функционисање и одрживи развој шумарства;
- Успостављање система образовања приватних шумовласника организовањем и развијањем посебних програма обуке као предуслова за унапређење стања у приватним шумама;
- Образовање и иновирање знања кроз сталну обуку за запослене у државним органима и јавним службама сектора шумарства.

4.8. Истраживање

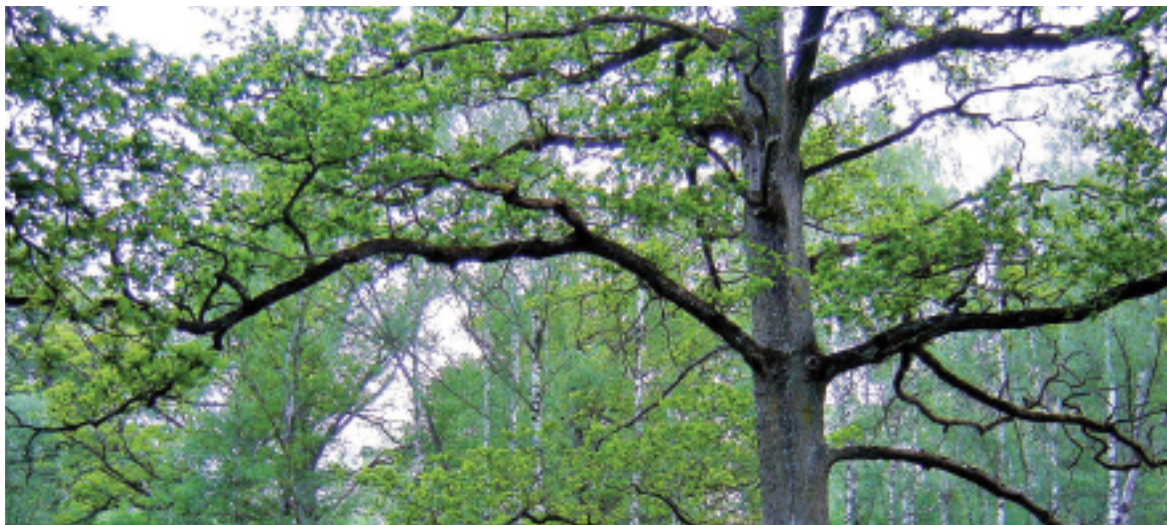
Квалификован истраживачки кадар у шумарству представља стуб развоја струке у свим сегментима. Недовољни истраживачки капацитети у постојећим истраживачким институцијама, недостатак координације у дефинисању потреба за решавањем акутних проблема праксе, која често доводи до преклапања истраживања и, тиме, нерационалног коришћења скромних људских и материјалних ресурса, представљају један од главних проблема у научно-истраживачком раду у области шумарства. Набројани недостатци у научно-истраживачком раду, али и многобројни проблеми шумарске струке захтевају, поред мултидисциплинарног приступа, и неопходну промену оријентације са претежно фундаменталних истраживања на примењена истраживања намењена кориснику, како великим системима, тако и приватним шумовласницима, као и малим и средњим предузећима.

Циљ је подстицање примењених мултидисциплинарних истраживања, развој технологија у шумарству и унапређење капацитета у истраживачким институцијама.



To attain this objective, the following measures are planned:

- Establishment of the consultancy - co-ordination body for the research consisting of the representatives of the forest sector, with the task to strengthen the relations between the State, education and research institutions, private sector, NGOs and final users, and to formulate the national plan and strategy of research in forestry;
- Institutional strengthening and building of the existing research capacity in forestry, wood industry and nature protection;
- Implementation of the national plan and strategy of forestry research with the participation and material support by the Government and final users;
- Establishment of the control system for realization and implementation of the research results;
- Support to the applied, target oriented and interdisciplinary research both for the forest sector, and for private forest owners, small and medium enterprises and local communities;
- Strengthening and co-ordination of international co-operation in research and capacity building in forestry and wood industry;
- Support to the participation of our researchers in the international project teams of the foreign research and education institutions;



За постизање овог циља планиране су следеће мере:

- Оснивање саветодавно-координационог тела за истраживања од представника шумарског сектора са задатком јачања везе између државе, образовних и истраживачких институција, приватног сектора, НВО и крајњих корисника, и ради формулисања националног плана и стратегије истраживања у шумарству;
- Институционално јачање и изградња постојећих истраживачких капацитета у шумарству, дрвној индустрији и заштити природе;
- Спровођење националног плана и стратегије истраживања у шумарству уз учешће и материјалну подршку Владе и крајњих корисника резултата;
- Успостављање система контроле реализације и имплементације резултата истраживања;
- Подршка примењеним, циљно оријентисаним и интердисциплинарним истраживањима како за потребе шумарског сектора, тако и приватних шумовласника, малих и средњих предузећа и локалних заједница;
- Јачање и координација међународне сарадње у истраживању и усавршавању у области шумарства и прераде дрвета;
- Подршка учешћу наших истраживача у међународним пројектним тимовима страних научно-истраживачких и образовних институција;

4.9. Information, Public Relations and Awareness Raising

The absence of adequate inter-sectoral, and also cross-sectoral co-operation, leads to the slowing down of the realisation of the strategy development tasks, and to intensified conflicts between different stakeholders. The creation of preconditions for general public information on the state of forest resources, as well as on the measures and activities on the sectoral improvement, are not only the global trends, but also the imperatives for the sector which is determined to have a more important role in the overall development of Serbia.

Also, basic education and mass media do not supply sufficient information on the forest and forestry significance for the public welfare and the overall development of Serbia, so this deficiency is reflected in the undeveloped public ecological awareness, often expressed by different negative attitudes, especially regarding the activities in forestry.

The objective is the established and maintained mechanisms for efficient collection, storage, analysis and exchange of information within the forest sector and among other sectors, and raising awareness of the general public on the importance of forests and forestry for the society in general, with active participation of all stakeholders.

To attain this objective, the following measures are planned:

- Institutional and material preconditions for the establishment of the information exchange system and efficient cross-sectoral and inter-sectoral communication in the country and at the international level, and, in this respect, the constitution of Forest Council;
- Information on the status of resources, measures and activities implemented in forest improvement, protection and utilisation, and especially in the implementation of the future National Forest Programme should be available to all stakeholders and to the public;
- Support in the development of nongovernmental organisations, as the partners of the State, in informing the public on the implementation of the forest policy goals and enhancement of the forest state, as well as in raising the ecological awareness;
- The Strategy of the forest sector public relations will enable:
 - Publishing and informing the general public of the forest policy goals,
 - Dissemination of the general information and awareness raising on the forest significance, necessity of forest conservation and environmental protection,
 - Presentation to the public of the forest management results,
 - Presentation of other technical information, publications and research results which will improve the management and the utilisation of other renewable natural resources in forests and protected areas,

4.9. Информисање, односи са јавношћу и образовање јавности

Непостојање адекватне међусекторске, али и унутарсекторске сарадње, доводи до успоравања реализације задатака постављених стратегијом развоја сектора, али и до појачавања конфликта између различитих интересних група. Стварање предуслова за информисање свеукупне јавности о стању шумских ресурса, као и о мерама и активностима на унапређењу стања у сектору нису само глобални тренд, него и императив који се поставља пред сектор који жели да има већу улогу у укупном развоју Србије.

Такође, основно образовање и масовни медији не пружају довољно информација о значају шума и шумарства за добробит људи и укупан развој Србије, па се тај недостатак уочава кроз неразвијену еколошку свест наших грађана која се често испољава у различитим негативним видовима, а посебно у односу на активности у шумарству.

Циљ је успостављање и одржавање механизма за ефикасно прикупљање, похрањивање, анализу и ефикасну размену информација унутар сектора шумарства и између осталих сектора, као и подизање нивоа свести најшире јавности о важности шума и шумарства за друштво у целини уз активно учешће свих интересних група.

За постизање овог циља планиране су следеће мере:

- Стварање институционалних и материјалних предуслова за успостављање система размене информација и ефикасне комуникације са другим секторима и унутар сектора шумарства у земљи и на међународном нивоу и, у том смислу, образовање Шумарског савета;
- Информације о стању ресурса, мерама и активностима које се спроводе на унапређењу, заштити и коришћењу шума, а посебно на имплементацији будућег Националног шумарског програма морају бити доступне свим заинтересованим странама и јавности;
- Помоћ у развоју невладиних организација, као партнера државе, у информисању јавности о спровођењу циљева шумарске политике и унапређењу стања шума, као и у подизању еколошке свести;
- Израда стратегије односа сектора шумарства са јавношћу која ће омогућити:
 - Публиковање и приближавање циљева шумарске политике и прописа најширој јавности,
 - Ширење општих информација и подизање свести о значају шума, неопходности њиховог очувања и заштити животне средине,
 - Представљање резултата газдовања шумама јавности,

- Capacity building in the responsible Ministry and professional associations regarding public information on the work in the forest sector,
- Develop and initiate the process of the general public education (starting from the elementary education) aiming at the awareness raising on the significance of forests and forestry for human welfare and the general development of Serbia.

4.10. International and Regional Co-operation

Exchange of knowledge, experience and technology is an essential factor of the sectoral development. It can be realised only by active international co-operation. The significance of forests for mankind survival has been especially emphasised in the last 15 years, after the Summit on environmental development, held in Rio de Janeiro in 1992. The activities of forest enhancement and protection take place at the global level and at the regional levels. The United Nations Forum on Forests (UNFF) and the Ministerial Conference on Forest Protection in Europe (MCPFE) have the greatest significance for the development of forestry. The result of multiannual UN sanctions on Serbia during the period of the most significant events in the field of forestry is the delayed implementation of the above processes, especially the formulation of strategic documents and their implementation.

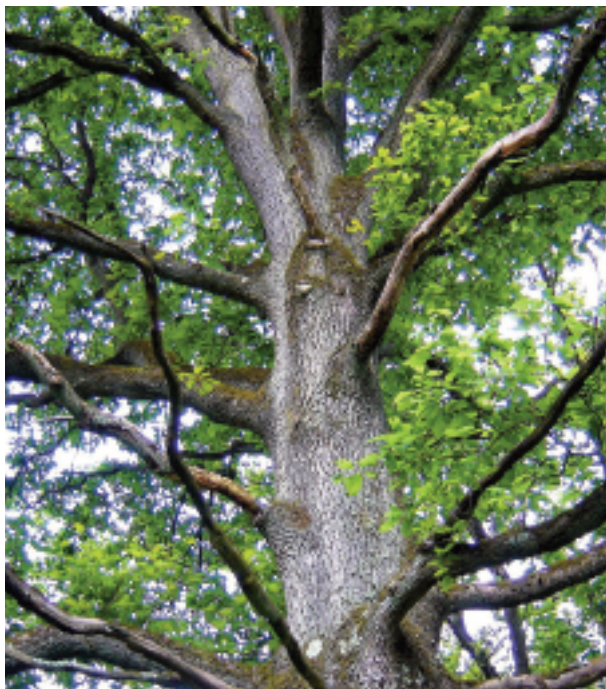


The objective is to establish and strengthen the international co-operation at the global and regional levels in all aspects of forestry and related fields, based on equality and national interests.

- Представљање других техничких информација, публикација и резултата истраживања које ће помоћи бољем газдовању и коришћењу осталих обновљивих природних ресурса у шумама и заштићеним природним добрима,
- Изградња капацитета у надлежном министарству и професионалним удружењима за информисање јавности о раду у сектору шумарства;
- Развити и покренути процес едукације целокупне јавности (почев од основног образовања) у циљу подизања свести о значају шума и шумарства за добробит људи и укупан развој Србије.

4.10. Међународна и регионална сарадња

Размена знања искуства и технологија је битан чинилац развоја сектора и може се остварити само активном међународном сарадњом. Значај шума за опстанак човечанства посебно је схваћен у протеклих 15-так година, а нарочито након Самита о животној средини и одрживом развоју, одржаном 1992. године у Рио де Жанеиру. Активности које се односе на унапређење и заштиту шума одвијају се на глобалном и регионалним нивоима, од којих Форум за шуме Уједињених Нација (UNFF) и Министарска конференција за заштиту шума у Европи (MCPFE) имају водећи значај за развој шумарства. Резултат дугогодишњих санкција УН према Србији, баш у периоду најзначајнијих збивања на пољу шумарства, је и кашњење у укључивању у ове процесе, а посебно у изради стратешких докумената и њиховој имплементацији.



Циљ је успостављање и ојачавање међународне сарадње на глобалном и регионалном нивоу у свим аспектима шумарства и сродним областима засноване на равноправности и националним интересима.

To attain this objective, the following measures are planned:

- Institutional, organisational, normative, material and staffing preconditions for the promotion of international co-operation;
- The conditions for the implementation of the ratified international resolutions, conventions and treaties in the field of forestry and nature conservation;
- Regular attending the international conferences aiming at the active participation in the processes and the preparation of significant documents for the development of the forest sector;
- Promotion of regional co-operation in forestry aiming at the sustainable utilisation, management and conservation of forest ecosystems.

За постизање овог циља планиране су следеће мере:

- Стварање институционалних, организационих, нормативних, материјалних и кадровских предуслова за унапређење међународне сарадње;
- Стварање услова за имплементацију ратификованих међународних резолуција, конвенција и споразума у области шумарства и заштите природе;
- Редовно присуство на међународним скуповима у циљу активног укључивања у процесе и припрему докумената од важности за развој сектора;
- Промовисање регионалне сарадње у области шумарства у циљу одрживог коришћења, газдовања и очувања шумских екосистема.

5

SUPPORT TO THE IMPLEMENTATION OF THE STRATEGY

The key elements of the support to the Strategy implementation are:

- 5.1. Sectoral planning***
- 5.2. Investments in the sector***
- 5.3. Sectoral and cross-sectoral co-ordination***
- 5.4. Institutional reform***
- 5.5. Forest legislation***
- 5.6. International and regional co-operation***
- 5.7. Follow-up and evaluation of the sector***

5.1. Sectoral Planning

The National Forest Programme (NFP) as a document provides a strategic framework for the development of the forest sector and it will be updated regularly in line with the social-economic changes. This will be supported by the process of regular reporting on the state in the forest sector in Serbia.

The National Forest Programme is the Action Plan which contains the clearly defined objectives and terms, as well as the carriers of the responsibility for their execution during the process of the Strategy implementation.

The system of planning in forestry shall be developed at two levels:



5

ПОДРШКА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ СТРАТЕГИЈЕ

Кључни елементи за подршку имплементацији Стратегије су:

- 5.1. Секторско планирање
- 5.2. Инвестирање у сектор
- 5.3. Секторска и међусекторска координација
- 5.4. Реформа институција
- 5.5. Шумарско законодавство
- 5.6. Међународна и регионална сарадња
- 5.7. Праћење и оцењивање сектора

5.1. Секторско планирање

Национални шумарски програм (NFP), као документ, пружа акциони оквир за развој сектора шумарства и редовно ће се иновирати у складу са друштвено-економским променама. Ово ће бити потпомогнуто процесом редовног извештавања о стању шума и шумарства у Србији.

Национални шумарски програм представља акциони план који садржи јасно дефинисане циљеве и рокове, као и носиоце обавезе њиховог извршења у процесу реализације Стратегије.

Систем планирања у шумарству одвијаће се на два нивоа:



- The level of general forest-development planning, i.e. planning of forest functions within larger regions, irrespective of forest ownership shall be the responsibility of the Government,
- The level of special planning of forest management in management units is the responsibility of forest owners, i.e. forest users.

5.2. Investments in the Sector

The implementation of the Strategy requires significant financial and human resources. The Government will create the conditions for the continuous and stable investments in forest sector through the process of realisation of the National Forest Programme.

The planned investments require the co-ordination between the following participants:

5.2.1. Private sector

Creating the favourable climate for investments in the private sector, which includes the financial facilities, removal of market barriers, initiation of amendments to forestry regulations, finding of the optimal form for financing forest protection and enhancement, as well as the development of the more transparent and reliable governance and regulation system will enable the development of the market-oriented forestry.



5.2.2. State sector

The scale and the structure of investment in the state sector will depend on the economic value of forest resources which is founded also on the analysis of different effects of costs and benefits in forest protection and enhancement, forestry development and environmental protection. There are several methods by which the Government can improve the capacity of creating the income:

- By re-directing a part of the water contribution that forestry sets aside for drainage into the programmes and projects of protecting the forest function,
- By introducing a new contribution for the conservation and enhancement of the regulatory function of forest ecosystems in the mitigating of the global climate changes, and other multiple-benefit forest functions, first of all generation of oxygen, absorption of air pollution

- Ниво општег шумско-развојног планирања, односно планирања намена и функција шума у оквиру већих подручја, без обзира на власништво, вршиће се уз сагласност Владе.
- Ниво посебног планирања газдовања шумама на нивоу газдинских јединица, одговорност је власника, односно корисника шума.

5.2. Инвестирање у сектор

Имплементација Стратегије захтева значајне финансијске и људске ресурсе. Влада ће створити услове за трајно и стабилно инвестирање у сектор шумарства кроз процес реализације Националног шумарског програма.

Планско инвестирање захтева координацију између следећих учесника:



5.2.1. Приватни сектор

Стварање повољне климе за инвестирање у приватном сектору, што подразумева финансијске олакшице, уклањање тржишних баријера, иницирање измене и допуне прописа у шумарству, изнајажење оптималног облика за финансирање заштите и унапређења стања шума, као и развој транспарентнијег и поузданијег административног и регулативног система, а све у циљу развоја тржишно оријентисаног шумарства.

5.2.2. Државни сектор

Обим и структура инвестирања у државни сектор зависиће од економске вредности шумских ресурса која претпоставља анализу различитих утицаја трошкова и користи у заштити и унапређењу стања шума, развоју шумарства и очувању животне средине. Неколико је области где ће Влада унапредити могућности за стварање прихода:

- преусмеравање дела водног доприноса које шумарство издваја за одводњавање у програме и пројекте намењене унапређењу заштитних функција шума,
- увођењем нових доприноса за очување и унапређење регулаторне функције шумских екосистема у ублажавању глобалних климатских промена и осталих општекорисних

gases and heavy metals, conservation of water resources, soil protection against erosion, health and recreation functions of forest ecosystems,

- By revising the actual normative solutions and ensuring a considerably higher efficiency of the existing funds earmarked for the forest protection and development,
- By introducing long-term credits with low interest for the establishment of new forests and the enhancement of the actual forests (Kyoto Protocol).

The accumulation of financial means will enable:

- Achievement of the final goals of the Strategy and the development programmes,
- Generation of favourable conditions for the use of the support by EU programmes and other programmes at the national level,
- Implementation of long-term research programmes, and
- Development and implementation of the new technologies in the forestry production process.

5.2.3. Development Partners

The support of the development partners will be necessary for the development of the forest sector till the establishment of the system of sustainable financing from the national sources. The Government will co-ordinate with the donors and development agencies the mechanisms of financial support to the National Forestry Programme.

5.2.4. International Financial Assistance

Other sources of financing the sectoral development will also be activated, including credits for carbon sequestration and international funds for the support to biodiversity conservation.

5.3. Sectoral and Cross-Sectoral Co-ordination

The Forum for sectoral planning and co-ordination, i.e. the Forest Council will be formed within the forest sector. The Council will include the representatives of the Government and the Ministry responsible for forests, other state organs which can affect the development of forests and forestry, the representatives of local authorities, private sector and other major stakeholders. The Forest Council is an informative, consulting and co-ordination body whose priority task is the co-ordination of interests of all stakeholders in the forest sector in harmony with the rural and regional development, environmental protection, and international conventions, treaties, directives and processes.

функција шума, а пре свега производње кисеоника, апсорпције гасова аерозагађивача и тешких метала, очувања водних ресурса, заштите земљишта од ерозије, рекреативних и здравствених функција шумских екосистема,

- развити поступак ефикаснијег коришћења средстава намењених заштити и унапређивању шума (приходи остварени од накнада за коришћење и крчење шума),
- увођењем дугорочних кредита уз ниске каматне стопе за потребе подизања нових шума и унапређење стања постојећих шума (Кјото протокол).

Акумулација финансијских средстава омогућиће:

- постизање крајњих циљева Стратегије и развојних програма,
- стварање повољних услова за коришћење средстава подршке кроз програме ЕУ и остале програме на националном нивоу,
- спровођење дугорочних истраживачких програма, и
- развој и имплементацију нових технологија у процесу производње у шумарству.

5.2.3. Развојни партнери

Подршка развојних партнера биће потребна за развој шумарског сектора до изградње система за одрживо финансирање из националних извора. Влада ће са донаторима и развојним агенцијама обезбедити механизме финансијске подршке за реализацију Националног шумарског програма.

5.2.4. Међународна финансијска помоћ

Активираће се остали извори финансирања развоја сектора, укључујући и кредите за складиштење угљеника и међународне фондове за подршку очувању биодиверзитета.

5.3. Секторска и међусекторска координација

У оквиру сектора шумарства створиће се форум за секторско планирање и координацију, односно Шумарски савет. Савет ће укључивати представнике Владе и министарства надлежног за област шумарства, осталих државних органа који имају утицај на развој шума и шумарства, представнике локалних власти, приватног сектора, научних и образовних институција и осталих важнијих интересних група. Шумарски савет је информативно, консултативно и координативно тело чији је првенствени задатак координација свих интересних група у сектору шумарства, водећи рачуна о руралном и регионалном развоју, заштити животне средине, као

The Forest Council will make it possible for the public, foreign partners and all stakeholders to contribute to the debates on the development of the forest sector, by which they will upgrade the sectoral and cross-sectoral co-ordination.

5.4. Institutional Reform

The institutions of the forest sector will be strengthened so as to implement the Strategy. This will be based on:

- Re-defining the roles and responsibilities in the forest sector at the central, regional and local levels, and re-defining the relationship between the institutions in the forest sector,
- Considerably greater role of the private sector in the provision of the goods and services from the forest,
- The development and strengthening of the non-governmental sector, institutions and organisations at the local level,
- Defining the role of the forest sector in the total rural development,
- Transparency in the process of sector development.

The reform of the forest sector and the restructuring of its functions implies redefinition of the roles and responsibilities of the participants in the forest sector and the improved co-ordination within the sector. This Strategy is the starting point for functional analysis of the institutions in forest governance and management.

The functional approach to forest governance is realised through the following four functions:

- Executive (participation in the formulation of the professional background in the procedure of the preparation of the proposals of Forestry Strategy and National Forest Programme, legal acts in this field, the adoption and execution of plan documents, with the participation and information of all stakeholders and the public);
- Supervisory (implementation of inspection control of the application of regulations);
- Supportive (implementation of advisory and the financial support by the State and its institutions, to ensure the forest functions and the development of the private sector);
- Ownership (governance and sustainable management of forests in a way that increases their value and provides income generation).

In conformity with the Strategy, the regulatory, supervisory and supportive functions will be execut-



и о међународним конвенцијама, споразумима, директивама и процесима.

Шумарски савет омогућиће јавности, иностраним партнерима и свим заинтересованим странама укључивање у дебате о развоју шумарског сектора, чиме ће дати допринос унапређењу секторској и међусекторској сарадњи.

5.4. Реформа институција

Реформисаће се и ојачати институције шумарског сектора ради имплементације Стратегије. Ово ће бити засновано на:

- редефинисању улога и одговорности у шумарском сектору на централном, регионалним и локалним нивоима, као и редефинисању односа између институција у сектору шумарства,
- знатно повећаној улози приватног сектора у обезбеђењу добара и услуга од шуме,
- развоју и јачавању невладиног сектора, институција и организација на локалном нивоу,
- дефинисању улоге шумарског сектора у укупном руралном развоју,
- транспарентности сектора шумарства.

Реформа шумарског сектора и реструктурирање његових функција подразумева редефинисање улога и одговорности за учеснике и побољшање координације у сектору. Ова Стратегија представља полазну тачку за функционалну анализу институција у управљању и газдовању шумама.

Функционални приступ управљању шумама остварује се кроз следеће функције:

- Извршна (учествовање у изради стручних основа у поступку припреме предлога шумарске стратегије, Националног шумарског програма, прописа у овој области, доношење и спровођење планских докумената уз учешће и информисање свих , интересних група и јавности);
- Надзорна (спровођење инспекцијске контроле примене прописа);
- Подршка (спровођење саветодавне и финансијске подршке у циљу обезбеђења функција шума и развоја приватног сектора, од стране државе и њених институција);
- Власничка (власничко управљање и одрживо газдовање шумама на начин који повећава њихову вредност и остваривање прихода)

У складу са Стратегијом, извршна, надзорна и функција подршке оствариваће орган државне управе надлежан за шумарство, док ће се власничка функција остваривати кроз активности правних и физичких лица, а према следећим основним принципима:

ed by the Ministry's division responsible for forestry, whereas the ownership function will be implemented through the activities of legal and physical entities, according to the following basic principles:

- The executive, supervisory and supportive functions are institutionally separated from forest management (ownership function),
- The preparation of the sectoral strategy is separated from the process of its implementation,
- The supervision is implemented through the inspection affairs in the aim of sustainable forest management,
- The functional organisation of the supervisory institution is in line with the administrative division of the Republic, to facilitate the comparison of information and the regional co-operation.

5.4.1. Directorate of Forests

Directorate of Forests is the governing body within the Ministry, formed for the executive functions and the related inspection and professional affairs. In addition to the mentioned functions, Directorate of Forest represents the forest sector of Serbia in the international organisations and processes and it co-ordinates the international co-operation within the sector.



5.4.2. Enterprises for Forest Management

Serbian Government, in order to perform the ownership function in the management of the state forests, will, find the optimal institutional and organisation solution, based on the following principles contained in this document:

- The management of state forests to generate revenues should be carried out by the business-oriented entities (enterprises), in conformity with the provisions of the law on state forest management and other pertinent regulations,
- Enterprises for state forest management pay the compensation for the use of the resources, and the funds shall be used exclusively for forest protection and advancement,
- Forest management, to achieve all other forest functions, must be adequately valued,
- entrepreneurship in forestry is regulated in the same way for both types of forest ownership,

- Извршна, надзорна и функција подршке, институционално се одвајају од газдовања шумама (власничка функција),
- Израда секторске стратегије одваја се од процеса њене имплементације,
- Надзор се реализује кроз инспекцијске послове у циљу остваривања одрживог газдовања шумама,
- Функционално организовање надзора засновано је на административној подели Републике да би се омогућило упоређивање информација и сарадња у оквиру региона.

5.4.1. Управа за шуме

Управа за шуме представља орган управе у саставу министарства, која се образује за извршне и са њима повезане инспекцијске и стручне послове. Поред наведених послова, Управа за шуме представља сектор шумарства Србије у међународним организацијама, процесима и координира међународну сарадњу унутар сектора.

5.4.2. Предузећа за газдовање шумама.

Влада ће ради остваривања власничке функције у односу на газдовање државним шумама пронаћи оптимално институционално и организационо решење, руководећи се следећим принципима:

- газдовање државним шумама ради остваривања прихода вршиће се у складу са законским одредбама о газдовању државним шумама и другим одговарајућим прописима,
- предузећа за газдовање државним шумама плаћају одговарајућу накнаду за коришћење овог ресурса, а иста ће се искључиво користити у сврху заштите и унапређења шума,
- газдовање шумама ради остваривања свих осталих функција шума мора бити адекватно валоризовано,
- предузетништво у шумарству регулисано је јединствено за обе врсте власништва над шумом,
- држава, као власник остварује приход од одрживог газдовања шумама,
- цене производа од шума се формирају на тржишним принципима,
- шумарство мора остварити конкурентност на међународном тржишту.

Влада се обавезује да ће ради остваривања власничке функције и циљева Стратегије приступити реструктурирању постојећих јавних предузећа за газдовање шумама.

- the State, as the owner, generates the revenue from the sustainable forest management,
- the prices of forest products are formed by market principles,
- forestry must be competitive in the international market.

The Government is committed to assist the restructuring of the present State Enterprises for Forest Management, in the aim of performing the ownership function and meeting the goals of the Strategy.

5.4.3. Local Self-Government

The activities will be directed to explaining the role of the local self-government in the implementation of the forest strategy objectives and human capacity building at the local level. This includes:

- Investment in forest conservation, enhancement and protection at the local level,
- Incorporation of forest management plans into the local development plans,
- Free access and exchange of information with the local self-government,
- Participation in the process of the designation and management of the protected areas.

5.4.4. Private Sector

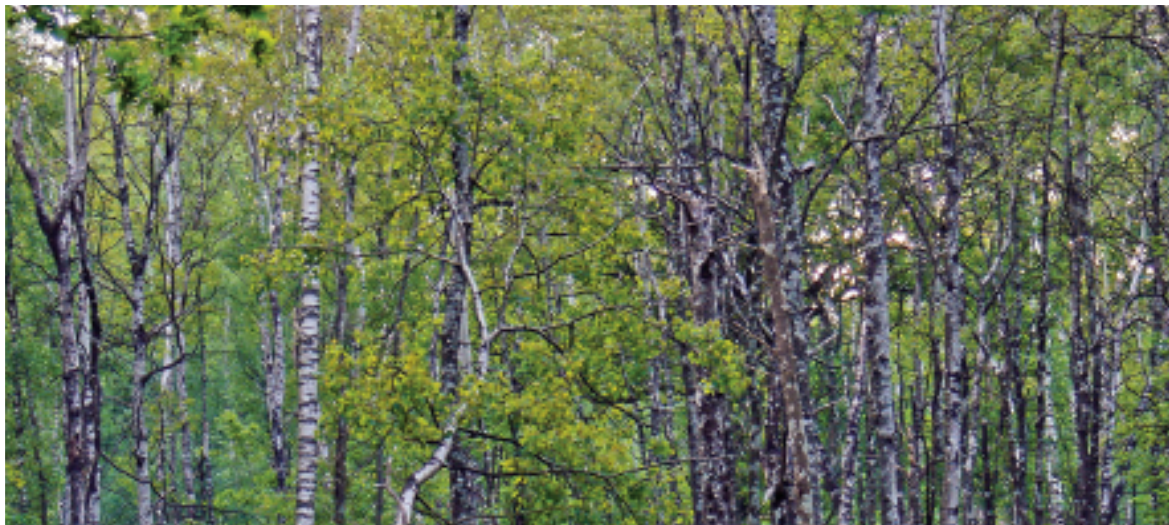
The Government will assist significantly the participation of the private sector in forestry development, especially in the establishment of new forests and intensive plantations, by:

- better technical and consulting support,
- financial stimulation and economic relief,
- more transparent and simpler governance procedures,
- further education and training.

In addition, regulations on the implementation of the activities in private forests will be advanced in the aim of sustainable management, environmental protection and implementation of the best practice of forest management for the society, taking into account the rights and demands of private forest owners.

5.4.5. Non-governmental Organisations

The active role of non-governmental organisations in the promotion of sustainable development of the forest sector is reflected in the following:



5.4.3. Локална власт

Активности ће бити усмерене на разјашњавању улоге локалних власти у остваривању циљева шумарске стратегије и изградњу људских капацитета на локалном нивоу. Ово укључује:

- инвестирање у очување, унапређење и заштиту шума на локалном нивоу,
- укључивање планова за газдовање шумама у планове развоја локалног подручја,
- слободан приступ и размену информација са локалном самоуправом,
- учешће у процесу установљивања и газдовања заштићеним природним добрима.

5.4.4. Приватни сектор

Влада ће значајније помоћи укључивање приватног сектора у развој шумарства, а посебно у подизању нових шума и интензивних засада, путем:

- боље саветодавне и техничке подршке,
- давањем финансијске подршке и економских олакшица,
- поједностављених и транспарентних административних процедура,
- обезбеђивања едукације и тренинга.

- raise the awareness of the local population for sustainable forest utilisation and conservation,
- strengthen the democratic society,
- support the active participation in forest management at all levels,
- support the extension services,
- ensure the incorporation of the issues at the local level into the development processes at the national level,
- free access to information, active exchange and publication of information.

5.5. Forest Legislation

The new Forest Law will provide the legal framework for the implementation of the Strategy and the National Forestry Programme. This will supersede the effective Forest Law (1991). The Government will also undertake activities on the harmonisation of the Law on Environment Protection (2004), Law on Hunting (1993), Law on Waters (1991), Law on Agricultural Land (1992), Law on Inheritance (1995), Law on Public Enterprises and activities of common interest (2003), Law on Local Self-Government (2003) and other laws and by-laws which address the forest sector directly or indirectly.



The key issues of the new legislative framework shall include:

- sustainable forest management;
- mechanisms for the participation of all stakeholders in forestry development,
- definition of the roles and responsibilities of the forest sector institutions and stakeholders and the establishment of definite relationships between the State and the enterprises for state forest management,
- definition of the real and functional financing system in forestry,
- definition of the optimal model of the organisation of the public forest service for private forests,
- harmonisation with the ratified international conventions and protocols in forestry, i.e. Acquis Communautaire of EU.

Поред овога, унапредиће се и регулатива која се односи на спровођење активности у приватним шумама у циљу одрживог газдовања, заштите животне средине и спровођења за друштво најбоље праксе у газдовању шумама уважавајући права и интересе приватних шумовласника.

5.4.5. Невладине организације

Активну улогу у пропагирању одрживог развоја сектора шумарства имају невладине организације, што се огледа у следећем:

- подизање свести локалног становништва за одрживо коришћење и очување шума,
- ојачавање демократског друштва,
- подршка активном учешћу у газдовању шумама на свим нивоима,
- подршка пружању саветодавних услуга,
- осигурање укључивања проблема на локалном нивоу у развојне процесе на националном нивоу,
- слободан приступ информацијама, њихова активна размена и објављивање.

5.5. Шумарско законодавство

Новим Законом о шумама обезбедиће се законски оквир за имплементацију Стратегије. Овим ће се заменити постојећи Закон о шумама из 1991. године. Влада ће, такође, предузети активности на усаглашавању Закона о заштити животне средине (2004), Закона о ловству (1993), Закона о водама (1991), Закона о пољопривредном земљишту (1992), Закона о наслеђивању (1995), Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса (2000), Закона о локалној самоуправи (2002) и осталих прописа који на посредан или непосредан начин утичу на сектор шумарства.

Кључна питања новог законодавног оквира укључиће:

- одрживо газдовања шумама;
- успостављање механизма за учешће интересних група у развоју шумарства,
- постављање оквира за координацију и планирање у сектору,



5.6. International and Regional Co-Operation

The Republic of Serbia, as the signatory to a number of international agreements relative to the forest sector, will meet its commitments to these agreements by their implementation in the national legislation. The Government shall be actively engaged in carrying them out. Serbia, as the internationally recognised factor, will also take an active part in the processes of development of future international agreements, taking into account the protection of its national interests:

- Agenda 21
- UN Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)
- Convention on Biodiversity (CBD)
- Resolutions of the Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe (MCPFE)
- Convention on Long-range Transboundary Air Pollution
- Convention on Wetlands (Ramsar Convention)
- Convention on International Trade in Endangered Species (CITES)
- Protection of the World Cultural and Natural Heritage.

5.7. Follow-Up and Evaluation of the Sector

The Government will assess the effect of institutional reforms and development strategies as a part of the National Forestry Programme. The effect will be measured by the following indicators of success:

- maintenance of vital environmental forest services and biodiversity conservation,
- sustainable use of resources,
- economic growth in the field of business related to forests and forestry,
- higher standard of rural and urban population depending on forests,



- дефинисање улоге и одговорности институција и интересних група у сектору шумарства и успостављање јасних релација између државе и предузећа за газдовање државним шумама,
- успостављање реалног и функционалног система финансирања у шумарству,
- дефинисање оптималног модела организовања јавне шумарске службе за обављање послова у приватним шумама,
- усаглашавање са ратификованим међународним конвенцијама и протоколима у области шумарства, односно ЕУ правном реду (Acquis Communautaire).

5.6. Међународна и регионална сарадња

Република Србија као потписник већег броја међународних споразума који утичу на шумарски сектор, испуниће преузете обавезе кроз имплементацију у домаће законодавство. Влада ће се активно ангажовати на њиховом спровођењу. Србија ће као међународно признат чинилац, активно учествовати и у процесу доношења будућих међународних споразума, водећи рачуна о заштити својих националних интереса.

Ратификовани међународни споразуми од значаја за сектор шумарства су:

- Агенда 21,
- Оквирна конвенција УН о климатским променама,
- Конвенција о биодиверзитету,
- Резолуције Министарске конференције о заштити шума у Европи,
- Конвенција о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима,
- Конвенција о мочварним подручјима (Рамсарска конвенција),
- Конвенција о међународној трговини угроженим встама - CITES Конвенција,
- Конвенција о заштити светске културне и природне баштине.

5.7. Праћење и оцењивање сектора

Влада ће оцењивати утицај институционалних реформи и стратегија развоја као дела Националног шумарског програма. Утицај ће се мерити коришћењем следећих могућих индикатора успеха:

- одржавање виталних еколошких услуга шума и очување биодиверзитета,
- одрживо коришћење ресурса,
- економски раст у области послова везаних за шуме и шумарство,

- notable implementation of the taken international commitments.
- organised and developed private forestry (established associations of private forest owners capable of active participation in decision-making on the sector development),
- modernisation of the sector of state forests.

All the programmes of investment in the forest sector will include the plans of monitoring and evaluation of the success and develop special indicators pointing to the advancement and the influence of the sector. The results of sectoral monitoring and evaluation of success will be regularly published (every second year) in the form of a Report on the State of the Forest Sector.

- повећање стандарда руралног и урбаног становништва које зависи од шума,
- видљива примена преузетих међународних обавеза,
- организовано и развијено приватно шумарство (основана удружења приватних шумовласника способна за активно учешће у доношењу одлука о развоју сектора),
- модернизација сектора државних шума.

Сви програми инвестирања у сектор шумарства садржаваће планове праћења и оцене успешности сектора и развити посебне индикаторе који указују на напредовање и утицај сектора. Резултати овог секторског праћења и оцене успешности биће редовно публиковани (сваке друге године) у виду Извештаја о стању сектора шумарства.